

הלכות נשיאת כפים

קב"ח דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים ככהן וכו' ס' סעיפים:

א מצות עשה מן התורה^א שיברכו הכהנים את ישראל בכל יום^ב בנשיאת כפים^ג שנאמר^ד כה תברכו וגו' ולהלן הוא אומר^ה וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם.

ומשנשאו כפיהם וברכו פעם אחת ביום יצאו ידי חובתן מן התורה והכמים הקטנו שישאו כפיהם בכל תפלה מן התפלות שביום^ו (ושחרית ומוסף (דתענית) ונעילה^ז ומנחה דתענית^ח וגם במנחה של כל ימות השנה היה ראוי להיות בה נשיאת כפים אלא שמנענו משום חשש שכרות כמו"ש בס"י קכ"ט.

ואין נשיאת כפים בפתות מעשרה^ט שאם היו עשרה כשהתחיל הש"י^י ו"ח ואח"כ יצאו מקצתן נא"פ שהוא גומר כל התפלה^{יא} אין שם נשיאת כפים^{יב} שמצות עשה כפני עצמה היא^{יג} אלא שקבעוהו חכמים בתפלה^{יד} אבל אם היו עשרה כשהתחילו הכהנים לברך ואח"כ יצאו מקצתן גומרין ברכתם^{טו} והוא שנשתיירו רובין^{טז} והכהנים עולים למנין עשרה^{יז} או רוב עשרה לפי שגם הם בכלל הברכה^{יח} שנאמר^{יט} ואני אברכם כלומר לכהנים^כ ואפילו מ' כהנים וישראל א' מברכים אותו שברכת כהנים נאמרת בלשון חידו^{כא} יברכך וגו'^{כב}.

ב זר שנשא את כפיו^{כג} אפילו עם הכהנים^{כד} עובר בעשה שנאמר^{כה} דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל ולא זרים ולא הבא מכלל עשה עשה^{כו}:

ג כל כהן שאין בו אחד מהדברים המעכבין^{כז} שיתבאר^{כח} אם לא עלה לרוכן א"ע^{כט}

טו ראה מגילה י"א. וראה ירושלמי תענית פ"ד ה"א לא מנצטו נשיאת כפים בלא תפלה.

טז ירושלמי שם. ר"ף שם. הובא כשיירי כנסת הגדולה הנה"ט אות ג. רמב"ם הל' תפלה פ"ח ה"ה"ג. עילת תמיד ס"ק א. אלה רבה ס"ק א. באר היטב ס"ק א.

יז ר"ן מגילה שם ד"ה ירושלמי – לענין קיש וה"ל לענין ג"כ. וכדלעיל בשו"ט. וראה גם לעיל ס"י נה ס"ג.

יח רמב"ם שם פ"ח הל' ופ"ו ה"ט. מור ושוריע ס"א. וראה פס"ד צמח צדק שד"מ, ד.

יט כ"י ראש הסי' בשם ה"ר מגוה. לבוש ס"א. מ"ו ס"ק א.

כ במדבר ג, כג.

כא חולין נטז, סע"א כ"י ישמעאל שם. לבוש שם. מ"ו ס"ק כב.

כב מ"ו ס"ק כג. וראה גם לקמן סל"ה.

כג במדבר ג, כד.

כד כתובות כ"ד, ב. ולענין לברך את בניו ותלמידיו בערב יום המפורות בגמח יסבך וגו' ראה ס' המנהגים – חב"ד ע' 58.

כה לבוש ס"א. ע"י ב"ח ה"ה וטרדברי. מ"א ס"ק א.

כו במדבר ג, כג.

כז רש"י שם ד"ה ראוטר עשה.

כח מור ושוריע ס"ב.

כט להלן סמ"ד ואילך.

א רמב"ם ס' המצות (העלוי) מ"ע כו ובראש הל' תפלה. וראה רמב"ם שם פמ"ו הל"ב. ושוריע ס"ב. ומ"ג עשין ב'.

ב רמב"ם ס' המצות ובראש הל' תפלה שם. חינוך מצוה שעה. וראה תוס' ראש השנה כ"ב, ב ד"ה בא. הגהות מייחוסיות סוף פט"ו מהל' תפלה. שוריע ס"ג.

ג מנחה ל"ח. א. וראה רמב"ם שם פ"ד הל"א. מור ושוריע ס"ד. וראה גם לקמן סמ"ג. ס"ג ס"ב. סמ"ג.

ד במדבר ג, כג.

ה ויקרא מ, כב.

ו תוס' שם. הנהגות מייחוסיות שם. שוריע שם. וכדלקמן ס"ד וש"נ.

ז תענית כ"ו, ב. ראה גם לקמן ס"ד וירוש סל"ג.

ח בקוני השלחן הנה' ונעילה דתענית^א. וראה לקמן סני"ו ורס"י קכ"ג. ס"ה תרכ"ג ס"ה. וראה ס' המנהגים – חב"ד ע' 59.

ט היינו כיום שאין בה נעילה – ראה לקמן ס' קכ"ג ס"א. י ס"א וש"נ.

י ונעילה כ"ב, ב. מור ושוריע ס"א.

יא כדלעיל ס' נה ס"ד.

יב ירושלמי מגילה פ"ד הל' ה"ב. הובא בר"ף מגילה שם. ר"ן שם לענין תפלה והיה לנשיאת כפים חדש טעמא הוא חזקא הוכחה היא.

יג ראה קרבן העדה על הירושלמי שם.

שיבוטל מצות עשה אחת⁷ ה"ו כעובר בג' עשה⁸ כה תברכו אמור להם ושמו את שמי והוא יהיה בבית הכנסת כשקרא הש"ץ כהנים⁹ או אם אחד משאר העם אמר לו לעלות או ליטול ידיו¹⁰ שנאמר¹¹ אמור להם ומתרגמין כד תימר¹² להון ואם לאו אינו מהוייב כלל¹³ לישא כפיו אלא אם רוצה¹⁴.

והוא שעקר רגליו בעבודה לעלות לדוכן¹⁵ אבל אם לא עקר רגליו בעבודה שוב אינו עולה אפילו היה בבית הכנסת כשקראו כהנים ואפילו אמרו לו לעלות¹⁶ כמו שיתבאר¹⁷ ומ"מ אם אמרו לו קודם העבודה¹⁸ חייב הוא לעקור רגליו בעבודה¹⁹ שלא יעבור על ג' עשה. (ואף אם לא אמרו לו קודם העבודה אלא שידוע שיקרא הש"ץ כהנים צריך הוא לעקור רגליו בעבודה שלא יגרום שיבוטל מצות עשה של תורה²⁰ שהרי ברכת עבודה וכל התפלה היא מברכי סופרים²¹ ונשיאת כפים היא מן התורה²²) אלא שיש כח ביד החכמים לעקור דבר תורה כשב ואל תעשה²³ והם מנעוהו מנשיאת כפים²⁴ כל שלא עקר רגליו בברכת עבודה אע"פ שקוראים אותו ואומרים לעלות א"כ לכתחלה אין לגרום לעקור דבר תורה²⁵ לפיכך כל כהן שהוא חלוש ואינו רוצה לישא כפיו לא די לו שלא יעקור רגליו בעבודה אלא צריך הוא שלא יהיה בבית הכנסת כשקרא הש"ץ כהנים²⁶):

ד' ואם עלה כבר פעם אחת ביום זה שוב אינו עובר אפילו אמרו לו עלה²⁷ שכבר יצא ידי חובתו מן התורה ותקנת חכמים שתקנו נשיאת כפים בכל תפלת צבור²⁸ יכולה להתקיים ככהנים אחרים.

ומ"מ אם רוצה לעלות פעם שנית ביום זה יכול לברך קודם שישא כפיו אפילו באותו צבור שכבר נשא כפיו היום²⁹ כגון כשהרית ומוסף (ואע"פ שהוא אינו מהוייב לישא כפיו מצד עצמו מ"מ תקנת חכמים היא שתהיה נשיאת כפים בתפלה זו ויכול לברך עליו³⁰ כמו על כל שאר תקנות ומצות דברי סופרים³¹):

ה' כהנים שאינם רוצים לעלות לדוכן ויוצאים מבית הכנסת א"צ לשהות חוץ לבית

לקמן ס"ג, וסוף מילה ושם 'קודם מיום ברכת עבודה'.

מב' ע"י רמ"א ס"ב, ובמ"א שם, וראה גם לקמן שם.

מג' ממשמעות הרא"ש שם, ש"ע ס"ד, רמ"א סמ"ד, וע"י

מ"א ס"ק ספ, וראה תהלה לדוד ס"ק ב.

מד' ראה לעיל ס"י ק"ו ס"ב וש"ע.

מה' כדלעיל ריש ס"א, וראה מ"א ס"ק מא.

מו' יבמות צ, א, וראה גם לקמן ס"ה, ס"ג, מ"ה, ס"י קצ"ו

ס"ז, ס"י שש סכ"ז, ס"י תמו מ"ה, ס"י תנח ס"ב, ס"י

תקפו סכ"ב, ס"י תריג ס"ז, ואפילו במקום ברת, כדלקמן ס"י

שלא ס"ג, ס"י שמו סוף ס"ג.

מז' ע"י מ"א ס"ק ד, לקמן סוף מ"ה וש"ע.

מח' ראה גם לקמן ס"ג, (במסגרת), ושם: 'אימור זה אינו

אלא מדברי סופרים'.

מט' ראה רא"ש שם בשם הירושלמי ברכת מ"ה ה"ד,

וראה גם לקמן מ"ה וש"ע.

נ' הגהות ח"י יחזקוני דל' תפלה ס"פ מו, תוס' ר"ה כה, ב

ד"ה הכא, ש"ע ס"ג.

נא' כדלעיל מ"א וש"ע.

נב' ש"ת מ"ה ס"ג מ"ג ס"י יב, ורובא ב"מ ס"ק ג ומקמ"ו.

נג' ראה גם לקמן ס"ג, ובמ"א.

נד' כדלקמן ס"י קנח ספ"ו וש"ע.

ל' רמב"ם סוף הל' תפלה פ"ו ה"ב, ש"ע שם.

לא' ר"ב"ל סוטה יח, ב, רמב"ם שם מור וש"ע שם, (וראה

מ"ו), ע"י פ"ס"ד צמח צדק שטה, א, וראה א"ת ח"ב

ע' תם.

לב' הירושלמי ברכות פ"ה ה"ד, הובא בתוס' מנחות נד, א

ד"ה כל, ורא"ש מגילה פ"ג ס"ב, ר"נ בפ"ד דהגילה

(מו, ב ד"ה כל), סמ"ג ע"שין ב, מור וש"ע ס"ב.

לג' תוס' מגילה רמז תתי, הגהות מיושנות פ"ו בהל'

תפלה אות ה, אגור ס' קנח בשם מרדכי מליץ (ש"ת)

מדרי"ל הדרשות ס' יח, ב), ש"ע שם, רמ"א ס"ב, וראה

גם לדל"ן ס"ג, ס"ה וסמ"ג.

לד' נדב"ר ו, ג.

לה' באגמ"ס שלפניו 'תתירין' (וכ"ה בתוס' שם ובר"ן

שם בשמג) – וכ"ה לקמן ספ"ו ובמ"א.

לו' ע"י מ"א ס"ק מו, וראה גם לקמן ספ"ו במוסגר, וראה

מ"ז ותינוים.

לז' כדלקמן ספ"ו.

לח' סוטה לח, ב, ובדלקמן ס"ב וש"ע.

לט' מ"א ס"ק ב, ובס"ל ל.

מ' הל"ן במסגרת.

מא' קודם מיום העבודה – כדלקמן ס"ב וש"ע, וראה גם

הלכות נשיאת כפים קכה

הכנסת אלא בשעה שהש"ץ קורא כהנים ואח"כ ראשים ליכנס שאף שהם בבית הכנסת כששאר הכהנים נושאים כפיהם והם אינם נושאים כפיהם אין בכך כלום^{טז} כיון שאי אפשר להם לעלות^{טז} וכשקראו כהנים לא היו בבית הכנסת ולא קראו להם כלל^{טז}.

ומ"מ הכהנים נהגו סלסול שלא ליכנס עד שיגמרו השאר ברכת כהנים כדי שלא יאמרו עליהם שהם פגומים^{טז} דהיינו בני גרושה או הלוצה^{טז} אם יהיו בבית הכנסת כשאוהבים הכהנים נושאים כפיהם והם אינם נושאים עמהם ומטעם זה יוצאים מבית הכנסת קודם רצה^{טז} שלא יאמרו עליהם שהם פגומים כשיראו את אוהבים הכהנים שעוקרים רגליהם לעלות לדוכן והם אינם עוקרים וכן מטעם זה אף הפסולין לנשיאת כפים שלא מאמת פגמם^{טז} יוצאים מבית הכנסת בשעת הדוכן^{טז} שלא יאמרו עליהם שהם פגומים.

ומ"מ אם לא יצאו מבית הכנסת כשקרא הש"ץ כהנים ואפילו אמרו להם לעלות לא יעלו ואפילו אינן פסולין אלא מברכי סופרים^{טז} ואע"פ שכשאנו עולה כשקוראין או אומרים לו הרי הוא עובר על מצות עשה מ"מ יש כח ביד החכמים לעקור דבר מן התורה כשב ואל תעשה^{טז} ולפיכך אינו עובר כלום כיון שהכמים מנעוהו^{טז}:

ז תקנת החכמים^{טז} שלא יעלו כהנים לדוכן בסנדלים או במנעלים גזירה שמה תפסק לאחד רצועות הסנדל או המנעל ויתירא שלא יתלוצצו עליו וישב לקשרה וחבריו מברכין ויבאו לומר עליו^{טז} שהוא בן גרושה או בן הלוצה^{טז} ולפיכך הלך וישב לו^{טז}.

ואפילו מנעלים שאין בהם רצועה מקושרת אסור שלא חלקו החכמים בגזירתם בין מנעל למנעל^{טז} אבל בתי שוקיים מותרים^{טז} אפילו אינן בתי שוקיים ומכנסים יחד אלא קושרים אותה ברצועה סמוך לארכובה אין חוששין שמה תפסק הרצועה וישב לקשרה^{טז} שלא חששו (הכמים) אלא ברצועות סנדל שגנאי הוא לו ומתלוצצין עליו כשסנדלו מותרת^{טז} אבל בהתררת רצועה שקושרין בה בתי שוקיים אין בה גנאי כל כך^{טז}.

ויש אומרים^{טז} שמכל מקום אם הם של עור אסורים שבכלל מנעל הם ובמנעלים לא חלקו ואסרו אפילו אין בו רצועה כלל ואם הם של בגד מחופה עור אינם בכלל מנעל לענין זה^{טז} ומותרים ואפילו של עור לבד אם הם בתי שוקיים ומכנסים יחד כיון שבמנעלים ער המתניים אינן בכלל מנעלים^{טז} אבל נהגו בקצת מקומות להקל בבתי שוקיים בכל ענין^{טז}:

נת מהר"י איסרלין (תרומת הרשן ח"ב) ס' כב. שו"ע

ס"ד.

זו ראה גם לקמן סוף סוף מ"ה וס"ו.

נו ראה גם לעיל ס"ג. לקמן ס"ג (במנוסח) וסנ"ה.

נח תרומת הרשן שם. שו"ע שם.

נא וטא להלן ס"ה.

ס מודרכי מגילה רמז תתי לבאר המ"א ס"ק ד. וכן הוא

בשו"ע ס"ק כו דלא כבאר היטב ס"ק ה וסק"א.

סא ראה להלן סנ"ד ואילן.

סב ט"ז ס"ק כו. וראה גם לקמן ס"ה. ושם ומ"מ אין

חוב עליהם לצאת^{טז}.

סג מ"א שם.

סד כדלעיל ס"ג וש"נ.

סה מ"א שם. וראה גם לקמן ס"ה. (עיי' ער"ו לעיל ס"ג).

סז ראה הקרי הלכות ח"ו יט, א. הע"ב תרנ"ו ע' ז.

סז רבי יוחנן זכאי ר"ה לא, ב. וטוטה ת, א. פור וש"ע

ס"ה.

סז ראה גם בסעף הקודם.

סח ראה להלן ס"ה.

סט גמרא מוטה שם ורש"י ר"ה ר"למא.

ע ב"י ר"ה ותבכו. עולת תמיד ס"ק ז וסק"א.

עא הגהות מייחוסיות ס"ד מהל' תפלה א"ד ד בשם

ראב"ד. רבינו מנחם הל' תפלה שם ח"ו. שו"ע שם.

עב מוסקנת הבי"י שם. עולת תמיד ס"ק י.

עג רש"י שם.

עד ב"י שם.

עה ב"י שם. דרכי משה ס"ק ב בשם האהר"ה מגילה פ"ג

ס"ה. רמ"א ס"ה.

עו מ"א ס"ק ה. משא"כ לענין תענית, בדלקמן ס' תרד

ס"ב. ועיי' גם ס' שא ס"ב. וראה מ"א ס' הקדמ' ס"ק

מו. ומ"ז שם ס"ק ג. וראה הקרי הלכות ח"ז כ, ב.

עז מ"א שם.

עח דרכי משה ס"ק ג. רמ"א שם.

הלכות נשיאת כפים שנו

ז מוב ליהרר להצניע המנעלים תחת הספסלין שלא יהיה מגולין ונראין מפני כבוד הצבור ^{טז}:

ח כל כהן שלא נמל ידיו לא ישא את כפיו ^{טז} שנאמר ^{טז} שאו ידיכם קודש וברכו את ה' ואע"פ שנטל ידיו שחרית ^{טז} צריך להזור ולטול לפני עלותו לדוכן ^{טז} שתהיה תוכף לה ברכה ^{טז} ושיעור הכיפה יחבאר בס' קס"ג ^{טז} ולכך צריך לטול סמוך לרצה (וברצה הם עוקרים גלגלים לעלות לדוכן כמו שיתבאר ^{טז} והש"ן לא יאריך ברצה ובמזדים) ^{טז}.

ושיעור נטילה זו כשעור קידוש ידים לפני עבודה שבמקדש ^{טז} דהיינו עד הפרק ^{טז} שהוא חבור היד והזרוע ^{טז} ואפשר שצריך ג"כ מים שלא נשתנו מכרייתן כמו שיתבאר בס' ק"ם ושיבאו המים על ידי הכהן מכח אדם כמו שיתבאר בס' קנ"ט ^{טז} וכמו בקידוש ידים שבמקדש ^{טז}:

ט ואין לברך על נטילה זו ^{טז} לפי ש"א ^{טז} שיוצא ידי חובתו בנטילת שחרית ולא הצריכו לטול לפני נשיאת כפים אלא כשהסחי דעתו משמירת ידיו ^{טז} אחר נטילת שחרית וספק ברכות להקל ^{טז}.

יט ויש מקומות נוהגין ^{טז} שבתפלת שחרית אין נוטלין ידים לנשיאת כפים ובמוסף נוטלין מפני היסח הדעת ואע"כ אין מברכין ^{טז} אפילו אם ידוע שהסחי דעתו לפי שאפשר שהיסח הדעת אינו פוסל לנשיאת כפים ^{טז} כמו שאינו פוסל לשאר דברי תורה ^{טז} ולא הצריכו לטול ידיו לנשיאת כפים אלא כשנגעו ידיו במקום המנופת ולא די להן נקוין בעלמא כמו לשאר דברי תורה ^{טז}.

יא לפיכך אם ידוע לו שנגע במקום ממונה אחר שבוירך על נטילת ידים שחרית לדבריו הכל חייב לטול ולברך על נטילת ידים שנית קודם עלותו לדוכן אבל מה לעשות שלא נהגו כן ^{טז} לכל כל כהן ירא וחרד ישמור ידיו משעת נטילתו שחרית שלא ליגע במקום המלוכלך שיתחייב לברך על נטילת ידים פעם ב' ^{טז}:

יב נוהגים שהלוי יצוק מים על ידי הכהנים ^{טז} על שם וגם את אחיך מטה לוי וגו' הקרב

עט שירי כהנ"ג הנח"ט א. הובא בעולת תמיד ס"ק ג. פ"ה פ"ה באר הדיב ס"ק ג.

פ ר' יהושע בן לוי סוטה לט, א. ע"י לקטן ס"י תקיא ס"ז.

פא תהלים קלד, ב.

פב ראה לעיל ס"י ד מהר"ב ס"א ומהר"ק ס"ז וש"נ ואפי' נמל ידיו קודם התפלה – ראה לקטן ס"י תריג ס"ג.

פג תוספות במה נח"ה כל, ושכן הוא משמעותי תש"י (שם ר"ה שלא). ב"י ר"ה ורבינו ברע"ה המור. דרכי

משה בשם הגהות מימנויות (הפוס קושאמ) פמ"ו מהל' תפלה. ש"ע ס"ז.

פד עפ"י ברכות מב, א.

פה וראה תוס' שם. מ"א ס"ק ג.

פו לקטן ס"ב וש"נ.

פז מ"א שם.

פח כולקטן ס"י קמא ס"ח וש"נ.

פט רמב"ם פמ"ו מהל' תפלה ח"ה. סוד וש"נ ס"ג אף ביהל"פ, ע"י לקר"ש ח"ש ע' 386. וראה גם לעיל ס"י

ר שם. ולקטן ס"י קמא ס"ח וש"נ.

צ ב"י ר"ה ומ"ש רבינו. ע"פ רש"י חולין פ"ק רע"ב ר"ה עד הפרק. ש"ע שם.

צא מ"ד (כמו בני המאת) וס"ו (כמו בקדוש ידים) וש"נ.

צב וראה לעיל ס"י ד שם. וראה חקקי הלכות ח"ז כא, ב.

צג מ"א ס"ק ח.

צד ברך הבית בב"י ר"ה ורבינו. דרכי משה אות ד בשם הגאוןה מגילה פ"ג ס"י לה. ש"ע ס"ז.

צה רמב"ם שם לדעת הב"י ר"ה ויטול ר"ה וכתוב (בשם אחרות חיים בשם ר"א בן הרמב"ם) דרכי משה שם.

צז תוספות מטה לט, א ר"ה כל בשם השו"י.

צח ראה ב"י ר"ה ומכל. רב"ז ח"ב ס"י תשעה.

צו ברך הבית שם. ש"ע שם. דרכי משה שם.

צז רב"ז שם. הובא בח"א ס"ק ו.

צח משמעות השו"ע ס"י.

צט מ"א ס"ק ג.

ק כולקטן ס"י א מהר"ב ס"ז וש"נ. וע"י לעיל ס"י צב ס"ה

מהלוקת בהו לענין תפלה וש"נ.

קא כולקטן ס"י צב ס"ז וש"נ.

קב וגם בשמ"י שקדם התפלה לא נהגו לברך כולקטן מהר"ב רמ"ד. ס"י צב ס"ג.

קג מ"א שם.

קד וזוהר ח"ג קמג, ב. הובא בב"י ר"ה ומכל. ושכן נהגו בספרד. ש"ע ס"י.

שנה

הלכות נשיאת כפים קכה

אתך וזלו עלך וישראלך^{קכ} וכדי שהכהנים יוסיפו קדושה על קדושתם שמקדישים ידיהם מן הלויים הנקראים קדושים שנאמר^{קכ} וקדשת את הלויים.

ולוי המקדש ידי הכהנים יש לו להתקדש עצמו תחלה^{קכ} שיטול ידיו קודם שיוצג על ידי הכהנים שאך יוסיף קדושה והוא אינו קדוש וכמדינות אלו סומכין הלויים על נטילת ידים שהחית^{קכ} אבל אם נגע במקום ממונף ראויו הוא שיטול ידיו תחלה^{קכ}.

ואם אין שם לוי יצוג כבוד פטר רחם^{קכ} שהלוי הוא קדוש על ידי^{קכ} אבל כבוד לאב כלבד אין בו קדושה עכשוו שנטיל העבודה מכבודות^{קכ} ואם אין שם לא לוי^{קכ} ולא כבוד^{קכ} טוב שיטול ידיו הבהן בעצמו משיטול על ידי ישראל שמוטב שיתקדש על ידי עצמו שהוא קדוש משיתקדש על ידי ישראל שאינו קדוש כמותו:

יא אם הלוי חכם והכהנים עמי הארץ^{קכ} אין צריך ליתן מים על ידיהם שלא זולל בכבוד תורתו^{קכ} ואם מקצת הכהנים הלמדוי חכמים^{קכ} צריך ליצוג על כולם מפני דרכי שלום ויש מי שאומר^{קכ} שאף אם כולם עמי הארץ צריך ליצוג מים על ידיהם (מפני דרכי שלום כמו שכתב עם הארץ עולה לקרות בתורה לפני לוי חכם מפני דרכי שלום כמו"ש בס"י קל"ה^{קכ}) והעיקר כסברא הראשונה^{קכ} (לפי שכשהלוי מונע עצמו כשב ואל תעשה ואינו הולך לשרת הכהנים ליצוג מים על ידיהם אין לחוש למחלוקת כל כך כמו שיש לחוש בחכם העולה לקרות בתורה ראשון בפני הבהן) ומ"מ אם רוצה לוי למחול על כבודו וליצוג על ידי כהנים רשאי ונכון לעשות כן^{קכ} כדי להוסיף קדושה על קדושת הכהנים ואין כזה איסור משום זולל תורתו (ביון שאינו משרת את הכהנים דרך חק ומשפט כהונה^{קכ} אלא מתכוין להוסיף קדושה על קדושתם ואין איסור כלל לחכם לזולל את עצמו משום איזו הידור מצוה והוספת קדושה ואדרכה זהו כבודו כמו שיתבאר בס"י ר"ן^{קכ}):

יב כל כהן שאינו עולה לדוכן^{קכ} קודם שיוסיף השליח ציבור ברכת עבודה^{קכ} שוב אינו עולה^{קכ} שנאמר^{קכ} וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ואחר כן יורד מעשות החמאת וגו' משמע שבירך קודם שנסתלק מהעבודה^{קכ} לכן הקנו בתפלה שיעלו הכהנים לדוכן קודם סיום ברכת העבודה ואף אם לא יעלו לדוכן ממש אלא שעוקרים

קיה כוסת הגזולה שם בשם הר"ל סרואל שבשילת הנ"ל ס"י מ. מ"א שם.
קיש ס"י זה שבע"ר לא דגעי לדינו. ראה מור ושוע"ש ס"י.
קכ משמעות המ"א שם.
קכא אליה רבה ס"ק י. ממשמעות שרת' דרי הקוי שם.
קכב ראה לקמן ס"י קסז ס"י"ב. ס"י רא ס"ב וש"נ.
קכג ס"י וש"נ. וראה שם ק"א ס"ק ב. וראה עמרת פו ס"ק יח.
קכד 1000 קז. ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ו הל"א. מור ושוע"ש ס"ח.
קכה פ"י ח"ט ס"ח מרש"י מוסת שם ר"ה שאינו. אליה רבה ס"ק יד.
קכו וכו' בספור ר"ה לתתלה. וראה גם לעיל ס"ג. ס"ח וש"נ, ולקמן ס"ב וס"ג.
קכז ויקרא פ. כב.
קכח רש"י מוסת שם ר"ה יורד. אליה רבה ס"ק ז.

קה במדבר יח. ב.
קי ראה במדבר ח, יחיה.
קז יורה דמ. ש"ע שם. ולענין יכ"פ ראה לקמן ס"י תרג ס"י.
קח המ"א ס"י.
קט ביח ד"ה דב"י. מ"א ס"ק ח.
קי ביח ד"ה ונצאנוי בשם מהר"ל. ס"י מ"ק ג (הב). מ"א ס"ק ז.
קיא ראה במדבר פרק ג ופרק ח.
קיב ראה ס"ז שם. מ"א שם. וראה אנ"ק ח"ח ע"י רמח.
קיד ע"י מ"א שם.
קיד שירידי כוה"ג תב"י א. ת. הובא בבאר הויטב ס"ק ח.
קטו שרת' ר"י הלוי ס"י לפי ומא. הובא בנסתת הגרולה תב"י. מ"א ס"ק ז.
קטז באר הויטב ס"ק ח.
קז שם בשם הר"ש הלוי שבשילת הנ"ל.

הלכות נשיאת כפים קכה

שנמ

רגליהם לעלות אע"פ שלא הגיע לדוכן עד לאחר רצה ^{קכג} ומורים ^{קכד} ה"ו כאלו עלה בעבודה.

ולכתחלה יעקוד כל כהן ממקומו כשמתחיל הש"ץ רצה ^{קכז}:

יג אפילו אם היה אנוס ולא עקר רגליו בעבודה לא יעלה ואם עלה לא ירד ^{קכח}.

ואם עקר רגליו מביתו לבא לבית הכנסת ולא כדי לעלות לדוכן אין עקירה זו מועלת כלום ^{קכט} אבל אם עקר רגליו מביתו לבא לבית הכנסת כדי לעלות לדוכן עקירה זו מועלת אם היתה קודם שסיים הש"ץ ברכת עבודה כגון שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ^{קל}:

יד כשעוקרים הכהנים רגליהם לעלות לדוכן אומרים יהי רצון מלפניך ה' או"י שתהא ברכה זו שצוינו לברך את עמך ישראל ברכה שלימה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם ^{קלג}.

יז טוב שלא יאמרו תפלה זו מיד שעוקרין רגליהם בעבודה אלא ימתנו עד אחר שיאמרו מורים עם הש"ץ ^{קלד} ואז יהיו בניהם להיכל ^{קלה} ויאמרו תפלה זו ויאריכו בה עד שיסיים הש"ץ ברכת הוראה ^{קלז} כדי שיענו הקהל אמן על שתייהם ^{קלח}:

יח כשהם עומדין בדוכן ופניהם כלפי היכל ואחוריהם כלפי העם אנבעותיהם כפופות לתוך כפיהם ^{קלז} כשאר בני אדם ^{קלח} ואינן פושטין ופורסים ידיהם עד שיקרא להן הש"ץ כהנים שאו מחזירים פניהם כלפי העם ^{קכב} ופושטים ידיהם ^{קכג} שנאמר ^{קכד} וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם משמע שפשט ידיו בשעת הברכה ^{קכה} (שאם היו ידיו כמצופות לתוך הכף נמצא שלא נשא והגביה כל הוד לגמרי).

יט אין הש"ץ קורא כהנים אלא לשנים ^{קכז} שהפסקו אמור להם שתרנמו כד תמרון להן ^{קכח} משמע לשנים אבל אם אין שם אלא כהן אחד אינו קורא לו אלא הוא מעצמו מחזיר פניו ונושא כפיו ^{קכח} ומברך ^{קכט} קודם שישא כפיו ^{קל} (ואעפ"י שמצד עצמו אינו מחויב לישא כפיו ^{קכז} כמו"ש לעיל ^{קכב} כיון שאין קוראין לו) ואפילו אם הם ב' אלא שאחד מהן קטן אין קוראים להם ^{קכז}:

קמ רחב"ם פ"ד מהל' תפלה ה"ג טור ושורע ס"ג
קמא רש"י סוטה ל"ג, ב ד"ה למוך. וראה פרישה אות יב.
 וראה גם לקטן סכ"ה.
קמב רמב"ם וטור ושורע שם. וראה רש"י שם לה, א ד"ה לשנים ולג, ב ד"ה לקטן.
קמג גמ' ורש"י שם. רמב"ם שם. טור ושורע ס"ב. וראה גם לקטן ס"ז וס"כ.
קמד ויקרא מ, כב.
קמה רא"ש מגילה פ"ג ס' כא.
קמו אביו סוטה קז, א. רמב"ם שם ה"ח. טור ושורע ס"ד.
קמז ראה לעיל ס"ג וש"נ.
קמח רש"י סוטה ל"ג, ב ד"ה לעקור. תוס' סוטה שם ע"א ד"ה וכו'. רמב"ם שם. ר"ן מגילה (מז, א ד"ה וכתב). טור ושורע שם. וראה גם לקטן ס"ב.
קמט שו"ת מהר"ם מניין ס' יב. הובא במ"א ס"ק ג ופספס'. וראה גם לעיל ס"ד וש"נ.
קנ כדלקטן ס"ז.
קנא מ"א ס"ק מז.
קנב סעיף ג וש"נ.
קנג שו"ת מבי"ט ה"א ס' ס"ד. הובא במ"א ס"ק יג.

קכט גמרא שם ורש"י ד"ה מעיקרא. רמב"ם שם. טור ושורע שם.
קל שורע שם. אלה רבה ס"ק מז.
קלא אלה רבה ס"ק ד' כבונת הסוד ושורע שם. וכ"ה בסבור שם. וראה סו"ר רס"ג עמ' גז.
קלב רדב"ז ה"א ס' הקטן. מ"א ס"ק י.
קלג שם.
קלד ה"א שם. מנחות הגדולה תה"ט.
קלה סוטה קט, א. לפי נוסח סו"ר רס"ג עמ' גז. רמב"ם פ"ד מהל' תפלה ה"ב. טור ושורע ס"ט. ובנוסף הסודות: ... הברכה הזאת ... ולא יהיה בה...
קלו מ"א ס"ק יא. אלה רבה ס"ק יח. וכ"ה בסבור ד"ה אהר.
קלז רש"י סוטה ל"ג, א ד"ה וכו'. שם ע"ב ד"ה לעקור. וחוסי סוטה שם ע"א ד"ה וכו'. ר"ן מגילה (מז, א ד"ה וכתב). גי' מ"א בסבור. הובא במ"א שם.
קלח רש"י וחוסי ור"ג וטור שם. שורע ס"ט. וכפירוש מ"א ס"ק אי"ב. וכ"ה בסבור שם.
קלט כ"ח ד"ה הכ"י. מ"א ס"ק יב. ראה ע"ז גם לקטן סכ"ד. ס' קל ס"א.

הלכות נשיאת כפים קכה

מז יש מקומות ^{קטז} שאין אומרים או"א ברכנו כו' כשהכהנים נושאים כפיהם אלא מיד כשמשמים הש"ץ ברכת מורים קורא בקול רם כהנים ^{קטז} ואין קריאה זו חשובה הפסק בתפלה הואיל ונשיאת כפים הוא צורך התפלה ^{קטז} אבל במדינות אלו נוהגין ^{קטז} שהש"ץ אומר או"א כו' בלחש ^{קטז} עד מלת כהנים שאומרה בקול רם והיא קריאה לכהנים וחוזר ואומר עם קדושה כאמור בלחש ומפני זה אין קריאה זו חשובה הפסק כיון שאומרה בלשון ברכה ותפלה ^{קטז}:

יז כשמחזירים פניהם כלפי העם ^{קטז} מברכין ^{קטז} אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וזונו לברך את עמו ישראל באהבה.

ובולם מברכים ולא יברך אחר והאחרים יענו אמן ^{קטז} מפני הטירוף ^{קטז}.

יח ויש אומרים ^{קטז} לברך ברכה זו כשפניהם כלפי ההיכל קודם שיחזירו פניהם ויש נוהגין ^{קטז} להתחיל הברכה כשפניהם כלפי ההיכל ומחזירים פניהם וגומרים לצאת ידי כל הסברות ^{קטז}.

ולדברי הכל ^{קטז} מברכין קודם שיאשו ויפרסו כפיהם שנשיאת כפים היא עיקר מצות (התורה) ^{קטז} וכל המצות מברך עליהם עובר להתחלת עשייתן ^{קטז} לכתחילה ^{קטז} אבל ההזרת פניהם אינה מנוף המצוה אע"פ שהיא מעכבת כמו שיתבאר ^{קטז}:

יח א"צ להיות פני הכהנים כלפי הש"ץ ^{קטז} אלא אפילו אם ההיכל קבוע בצפון ^{קטז} והתיבה שהש"ץ לפניו היא כמזרח הכהנים עומדים לפני ההיכל בצפון ופניהם לדרום כלפי העם וז"מ אין ההיכל מעכבם כלל ^{קטז} בנשיאת כפים שאפילו במקום שאין שם ספר תורה הכהנים מחזירים פניהם כלפי העם ומברכים:

יט כ' כהנים השונאים זה את זה מותרים לעלות ביחד ואין יכול לומר לחבירו עלה אתה בשחרית ואני במוסף או להיפוך כי יכול לומר אני רוצה לברך בשתיהן ^{קטז} אבל כהן השונא את הצבור או הצבור שונאים אותו סכנה היא לכהן אם ישא את כפיו ^{קטז} (ולכן יצא מבית הכנסת ^{קטז}) ועל זה תקנו בברכה לברך את עמו ישראל באהבה ^{קטז}:

קסה פרי חדש, שב"ה משמעות המור וש"ע, הובא בבאר המב ס"ק יח.
קסו שירי כנסת הגדולה שם – בצעם הנגה, ובסידור כתב, והכהנים מחזירים פניהם כלפי העם ומברכין, וראה שער הכולל פ"י ס"ג.
קסז משמעות הרמב"ם (שם וה"ג) ומור ש"ע (שם) וס"ב.
קסח ראה לעיל ס"א וש"ג, וראה ב"ח רש"י ס"ה ג' גרסין, אליה רבה ס"ק ג' דעת תורה ס"ב.
קסט ברע"ל ס"ב כה ס"ז ש"ג.
קע ראה לקמן ס"ב קה ספ"ו וס"י וכן ס"א ובק"א ס"ק ג'.
קעא לקמן ס"ל, וראה גם סב"ג וס"ג.
קעב כנסת הגדולה הגר"פ, הובא בח"א ס"ק לו.
קעג ע"י לעיל ס"ב צד ס"ב.
קעד פרי חדש אות י, הובא בבאר המב ס"ק א וסק"ד, עולת המזב"ח ס"ק א, אליה וזמא ס"ק א.
קעה ח"א ס"ק יג בשם ש"ת מהר"ח מ"ז ס"י יב, הובא בפרי"ח שם ובבאר המב ס"ק לו.
קעו זוהר ח"ג קמ"ג, ב, מ"א ס"ק יח, אליה רבה ס"ק לו.
קעז ראה לעיל ס"ה וש"ג.
קעח מ"א ואליה רבה שם, וראה לק"ש ח"ג ע' 137, חכ"ו ע' 89.

קנד הנהגות חיימוניות ה"ל תפלה פ"ד אות ז בשם הרמב"ם (פ"י ד"י) ומד"ם מרומברג (ארח חודה) ורכנו פ"ח, מרכי מגילה ה"ל תתי בשם מהר"ם, מור בשם רבינו פ"ח בשם ר"ח, דעה א' ברמ"א ס"י, וראה גם לעיל פ"י קכו ס"ב, לקמן סכ"ח.
קנה רמב"ם ה"ל תפלה פ"ד ה"ח, ש"ע ורמ"א שם.
קנו עולת המזב"ח ס"ק כא, ראה גם לקמן סכ"ב, סל"א.
קנז ח"א שם, ברעת ר"י (תוס' ברכות דף א, א, ס"ה לא) ומד"ם מרומברג קודם חודה (הנהגות מניינות שם, תשב"ץ ס"י קצח, מור).
קנח ובסידור השמיני ריב"ז "בלחש", וע"י פסקי הסידור ספ"ד.

קנט תוס' שם, וראה גם לקמן ס"ל"ב וסוף סכ"ו.
קס מור וש"ע ונבש ס"א, לפי פירוש שירי כנסת הגדולה הגב"י אות ג, וראה רש"י מנחה לז, ב ד"ה לעקור, וכו"ה בסידור.
קסא טוה"ש שם ע"ג.
קסב כפי שאפשר לעשות כשאר ברכת המצוות, כרלע"ל ס"ב ח"א וש"ג.
קסג שולח מב"ש ח"א סוף ס"י קפ, הובא בח"א ס"ק יז.
קסד רמב"ם ה"ל תפלה פ"ד ה"י"ב, סב"ג עש"ן כ', סב"ג ס"י קי, הניקן מצוה שעתה, אליה רבה ס"ק כה.

הלכות נשיאת כפים קכה

שסא

ב אחר הכרבה קודם שמתחילין יברך צריכים להגיבה ויהם כנגד כתפותיהם^{טט} שברכת כהנים אינה נאמרת אלא בנשיאת כפים^{קכ}.

ויש להגיבה יד הימנית קצת למעלה מהשמאלית ורמו לדבר וישא אהרן את ידיו כתיב ידן^{קכא}.

ופושטים ידיהם מטעם שנתבאר^{קכב}.

ונהגים לחלוק ראשי אצבעותיהם^{קכג} על פי המדרש^{קכד} מציין מן החרכים ששכינה למעלה מראשיהם ומציין מבין חרכי אצבעותיהם.

ונהגין לבין לעשות ה' אוריים בין ב' אצבעות לב' אצבעות אויר אחד ובין אצבע לאגודל וכן ביד שניה ובין גודל לגודל לקיים מציין מן החרכים^{קכה} ובין חיבה לתיבה ראשים לקרב האגודלים זה בזה^{קכז} (וח"ה שאר אצבעות^{קכז}) ויש נוהגין^{קכח} בשעת אמירת התיבות להניח אגודל ימין על שמאל שיהיה כעין הלן ביניהם כדי שיהיה ה' חלונות (שחרכים הוא תרגום של חלונות).

ונהגו לפרוש ידיהם בענין שיהיה תוך כפיהם כנגד הארץ ואחוריו ידיהם כנגד השמים הפך מפרישת ידים להפלה^{קכט}:

בא מצוה להקרות לכהנים^{קכ} כל חיבה וחיבה^{קכא} שנאמר^{קכב} אמור להם יברך וגומר ודרשו חכמים^{קכג} שתהיה אמירה להם על כל דיבור ודיבור שאם לא בא הכתוב אלא לתרגמו כד תימרון להן^{קכד} לא היה ראוי לכתוב אמור להם לפני הכרבה אלא לפני כה תרכבו שהיו אינן מצויין לברך אלא א"כ קראו להם אלא כוונת הכתוב שאף אם חל עליהם הציווי לברך כגון שקראו להם מצוה לומר להם כל הכרבה מלה במלה^{קכז} כדי שלא יטעו^{קכח} ומ"מ אין זה מועב כלל^{קכט} כמו שיתבאר^{קכ} כיון שכוונת הכתוב הוא שכבר חל עליהם הציווי משקראו להם.

ויש ואמורים^{קכ} שתיבת יברך מתחילין הכהנים מעצמם וא"צ להקרות שכתובה ראשונה אין להיש למעוטי^{קכא} (ואף שדרשו חכמים שתהיה אמירה על כל דיבור ודיבור מ"מ כתיבה ראשונה די באמירה שאמרו להם לברך הריינו כשקראו אותם כהנים שקראו זו היא

קכט משנה סוטה דף, א. רמב"ם הל' תפלה פ"ד הל' ג. מור ושילע סי"ב.

קכ ברייתא שם. וראה גם לעיל ס"א וש"ג.

קכא הגהות ירושלמיות שם אות ג. ב"ק בבית (בב"י ד"ה ומבנהין) בשם הוהר ח"ג קנ"ג, א. שילע שם.

קכב לעיל ס"א וש"ג.

קכג ע"י אנ"ק ח"א ע"ו כ"ו ואילך.

קכד שיר השירים רבה עה"פ – ב, ב. כ. במדבר רבה פ"א, ב. הובא בראש מגילה פ"ג סי' כא. סוד.

קכה ראש שם. סוד ושוריע שם. בכמה דפוסים במו"ד מן ה' חרכים. וכל"ה בפרישה ס"ק מז. מ"ז ס"ק ג.

קכו הגהות ונהגים (עמ' ז אות יב). הובא בח"א ס"ק יט ובא"ה ר"ב ס"ב כו.

קכז ראה אליה רבה שם.

קכח מהר"ל (הל' תפלה סמ"ז). הובא במ"א ואליה רבה שם.

קכט ב"י בשם ארוחות חיים. שילע שם.

קכ רמב"ם הל' תפלה פ"ד הל' ויה"ה וסמ"ג עש"ב כ. סוד ושוריע סי"ג.

קכא רמב"ם בפריש הגמשה ברכות פ"ה מ"ד. הובא בב"י ד"ה ושילח. ר"ג מגילה (מ"ג, ב ד"ה ואין הכתנים).

מור ורמ"א שם. וכל"ה במדור ד"ה ומקרא.

קכב במדבר י, ג.

קכג מדרש (מעטני ספרות ויריות, בתי מדרשות ח"ב עמ' רעג). הובא בתוס' ברכות לד, א ד"ה לא ובראש ברכות פ"ה סי' ז ומגילה פ"ג סי' כא. לבוש סי"ג.

קכד כדלעיל ס"ג וש"ג.

קכה ט"ז ס"ק ג וספ"ד (נשא פסקא לש) שהובא במור.

קכו ר"ג פ"ד דמגילה (מ"ג, ב ד"ה ואין הכתנים). הובא בב"י שם. מ"ז שם.

קכז כ"ח ד"ה עמ"ש ואין הדברים מ"ז שם ובס"ק יז. פרי חדש. אליה רבה ס"ק לש.

קכח סליח. וראה גם סלי"ד.

קכט ב"י ושוריע שם לדעת הוהב"ם שם. ראה גם לקמן ס"א.

הלכות נשיאת כפים קכה

אמירה להם שיברכו ואין ברכה פחותה מתיבה אחת אבל לאחר שאמרו תיבת יברכך הרי ברכו כבר ברכה אחת וקיימו מה שאמרו להם לברך לכן צריך לחזור ולומר להם על כל דיבור ודיבור¹⁰¹ לפיכך אם הוא כהן אחד שאין קורין לו¹⁰² צריך להקרותו אף תיבת יברכך כדי שתהא אמירה על כל דיבור ודיבור¹⁰³ ובמדינות אלו נהוגין כסברא הראשונה להקרות אף תיבת יברכך בכל ענין¹⁰⁴:

בב לכתחלה נכון שהיה השי"ן מקרא אותם¹⁰⁵ לפי שברכת כהנים היא מכלל התפלה¹⁰⁶ לכן טוב שיאמרנה המתפלל אלא א"כ הוא כהן כמו שיתבאר¹⁰⁷ ומטעם זה ג"כ אין הקראתם אותם חשובה הפסק בתפלה¹⁰⁸:

בג אין מברכין¹⁰⁹ אלא בלשון הקודש ובעמידה ובקול רם ובנשיאת כפיים¹¹⁰ ואפילו בדיעבד לא יצאו אם שינו באחת מאלה¹¹¹.

בלשון הקודש שנאמר¹¹² כה הברכו עד שיאמרו בלשון הזה¹¹³.

בעמידה שנאמר¹¹⁴ לשרתו ולברך בשמו מה שירות מעומד שנאמר¹¹⁵ לעמוד לשרת אף ברכה מעומד¹¹⁶.

אבל הצבור שאין לשיב¹¹⁷ רק שהיה פניהם נגד פני הכהנים¹¹⁸ שנאמר אמור להם כאדם האומר לחבירו שמדבר עמו פנים אל פנים (אבל בדיעבד אין זה מעכב¹¹⁹ שהרי עיר שכולה כהנים כולם עולים לדוכן אע"פ שאין מברכין כאדם האומר לחברו פנים כנגד פנים כמו שיתבאר¹²⁰).

בקול רם שנאמר אמור להם כאדם האומר לחברו¹²¹ שאומר לו בקול כדי שישמע אף כאן אין אומרים הברכה בינם לבין עצמם בלחש אלא עד שישמעו כל העם אשר ישנו פה¹²² ולכתחלה צריך לומר במעולה שבקולות לא גדול ולא קטן אלא בינוני¹²³:

בד הכהנים עונים אחר המקרא על כל מלה ומלה¹²⁴ עד שסיימו פסוק ראשון ואז עונים הצבור אמר¹²⁵ וכן אחר פסוק ב' וכן אחר פסוק ג'¹²⁶.

ואח"כ מתחיל השי"ן שים שלום ואז הכהנים מהזירים פניהם להיכל¹²⁷ ואומרים רבון

רא שולח מדר"ם מינין ס"י ב.

רב ברעליל סמ"ו ושי"ן.

רג שולח מדר"ם מינין שם. הובא במ"א ס"ק כ.

רד רח"א שם. ראה גם לקמן שם.

רה ראה מ"א ס"ק ל"ד בפ"ה השולח סמ"ב. וז"ל משמעות הגהות מויוונות (הל' תפלה פ"ד אות ט) מודתשלנו (ברכות פ"ה ה"ד). ועי' גם בספק משנה שם ה"ה. ראה גם לקמן סל"ד.

רו ראה לעיל סמ"ו ושי"ן.

רז סל"ד.

רח ראו ש' ברכות פ"ה ט ז' ובגילה פ"ג ט' כ. משמעות (תוס' ברכות ל"ה, א ד"ה לא, לבוש ס"ג – וראה ע"ז

לעיל סמ"ו ושי"ן.

רט סוטה לח, א. רמב"ם הל' תפלה פ"ד ה"א. מור ושולח ס"ד.

רי ראה גם לעיל ס"א ושי"ן.

ריא כוסת הגדולה הגה"ש. הובא במ"א ס"ק כא. פרי חוש אלה אומא ס"ק ג.

ריב במדבר ג, כג.

ריג גמ' שם. ס"ז ס"ק מ.

ריד דברים ט, ה.

רטו שם י, ה.

רטז גמ' שם. פ"ז שם. ובשאר המצוות עי' לעיל ס"ה ס"ג ושי"ן.

ריז מ"א ס"ק כב. אליה רבה ס"ק כב.

ריח גמ' שם. רמב"ם שם ובד"ה. מור ושולח סמ"ג. מ"א שם. ראה גם לקמן פ"ד.

ריט עולת תמיד ס"ק ל. ועי' לעיל ספק ט.

רב סל"ח ושי"ן. וראה גם לקמן סל"ז.

רבא גמ' שם. פ"ז שם.

רבב ראה פ"י הרש' מספרי נשא ספקא ל"א.

רבג טור בשם הירושלמי (מסנה פ"ו ה"ב). מ"א ס"ק כג.

רבד ראה לעיל סמ"א ושי"ן.

רבה ולא ב"ה וב"ש. לא כ"ר ולא בכות כ"ו. ראה ס' המנהגים – ה"ד ע' 42.

רבו משנה מסנה ל"ג, ב רש"י שם ה"ה הכי גרסין. גמ' שם מ, ב רש"י שם ה"ה שאין. רמב"ם הל' תפלה פ"ד ה"ג. מור ושולח ס"ג.

רבז גמ' שם לט, ב. רמב"ם שם ה"ה. מור ושולח סמ"ו.

ובסידור כתבו: אחר הדוכן אומרים הכהנים וה' וראה אג"ק ח"ט ע' צ"ה.

הלכות נשיאת כפים קכה

העולמים עשינו מה שגזרת עלינו עשה אתה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל רמ"ב.

ונהגים להאריך בתפלה זו עד שסיים הש"ץ ברכת שים שלום רמ"ב כדי שיענו הציבור אמן על שתהיה ר"ב ואם אינם יכולים להאריך כל כך יאמרו אדיר במרום ב"ה רמ"ב ויכוונו לגמור עם הש"ץ ובראש השנה ויום כפור שמאריכים בניגונים היום תאמצנו יש מי שאומר רמ"ב שלא יתחילו רבון עד לבסוף שיגמרו עם הש"ץ:

כה אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם מן הציבור להיכל עד שיתחיל הש"ץ שים שלום רמ"ב ואינם רשאים לבקף אצבעותיהם רמ"ב מפישותן להיות כשאר בני אדם רמ"ב עד שיהוו פניהם מן הצבור ואינם רשאים לעבור מן הדוכן ולילך עד שסיים הש"ץ ברכת שים שלום רמ"ב אלא עומדים שם כפופים לפני ההיכל רמ"ב ולא יבררו עד שידרו מן הדוכן רמ"ב ויש מי שאומר רמ"ב שצריכים להתמין מלודר עד שיכלה אמן מפי רוב הצבור אחר ברכת שים שלום שכל שלא כלה עניית אמן מפי רוב רמ"ב העונים עדיין לא נסתממה הברכה רמ"ב כמ"ש בס"י קכ"ד רמ"ב וכן המנהג רמ"ב:

כו כשמחזירים פניהם בין בתחלה שמחזירים פניהם מן ההיכל כלפי העם בין בסוף שמחזירים פניהם מן הצבור להיכל לא יחזירו אלא דרך ימין רמ"ב שכשעומדים תחלה ופניהם למזרח יפנו לצד דרום ואח"כ למערב נגד הצבור ובחזרתם למזרח יפנו לצד צפון שהוא ימנם כשפניהם כלפי הצבור למערב רמ"ב:

כז כשורדין מן הדוכן לא יחזירו אחוריהם להיכל אלא יצדו ויחזירו פניהם קצת להיכל כתלמוד הנפטר מרכו רמ"ב שמחזיר פניו אליו כצאתו מלפניו.

ואחר שירדו ויהרו שלא יגעו במגעיהם המטונפים ואם נגעו ישלו ידיהם לתפלה שיתפללו אח"כ רמ"ב ואף אם אינם מטונפים צריכים ליטול ידיהם אם נגעו בהן מפני סכנת רוח רעה רמ"ב כמ"ש בסומן ד' רמ"ב:

כח אין הקורא כהנים רשאי לקרות כהנים ר"ב עד שיכלה מפי (רוב רמ"ב) הצבור אמן שעונים

רמב מעוף יא וש"ץ.
רמג רמ"א שם.
רמד טור עפ"י משה פ"ב מ, (ראה כ"ז ר"ה וכשמחזירין). שריע ס"ף.
רמה ב"י שם. ב"ה שם. מ"ז ס"ק יא. מ"א ס"ק בה. ועיין ש"ת צנח צוק ארח ס"ו וס"י קוב. חרש צ"צ פ"ב, ו שם: "דעכצל הפ' במ"ש הב"י (ר"ה וכשמחזירין) במש יש מפרשים (שצריך לחזור פניהם לצד ששאל), אף שקראם מונים, באמת לענין הברכה ובגנים" (ודונו כדעת הלבוש ס"ף). ולענין הדלקת נרות הטבעה – ראה סידור ריני הטבעה. ולענין "בואי בשלום" – מנהג חב"ד כרבי הציץ הנ"ל (ראה פתני מלך ע' 41. התקשרות גליון ערך ע' 18). וכ"ה לענין הגבחת ספר תורה (ראה שם ע' 17).
רמו מ"א ס"ק כז.
רמז אגודה מגילה פרק הקורא עומר ס"י לה. [ר"מ"א ס"ף].
רמח מ"א ס"ק כז.
רמט בדר"ק ס"ף.
רנ גמ' טוטה שם. רמב"ם הל' תפלה פ"ד הל' ה"ה. מור וש"ע ס"ף.
רנא מ"א ס"ק כח. עולת תמיד ס"ק לה. באר הוי"ב ס"ק לא. וראה גם לעיל סכ"ה וש"ץ.

רנב גמ' שם ע"א. רמב"ם שם הל"ב. מור וש"ע שם. וכ"ה בסידור (בשנינים קלם), ושם – עם סיום כל הפסקה.
רנג רש"י שם ע"ב ר"ה לעקור. הובא בתוס' שם ע"א ר"ה וכן. והגהות מייחוסיות הל' תפלה פ"ד אות טו. מור (בבבנה דפוסים). רמ"א שם.
רנד מ"א שם. וראה עדין לעיל ס"ד וש"ץ.
רנה הגהות מייחוסיות שם. רמ"א שם. ראה לקמן ס"ה קל ס"א וש"ץ.
רנז מ"א ס"ק כד.
רנח גמ' שם ל"ב, ב. רמב"ם שם הל' ה"ה. מור וש"ע סמ"ז שם.
רנח רש"י שם ר"ה לבקף. ראה גם לעיל סמ"ז.
רנז גמ' שם. רמב"ם מור וש"ע שם.
רנז רש"י שם ר"ה לעקור.
רנח מרדכי' הל' תפלה (פ"ט). הובא בבבנה משה אות קפמ. אלה רבה ס"ק לה.
רלט כתבי מהר"י (תרומת הדשן ח"ב) ס"ה קטו. וש"ע שם.
רמ ראה גם לעיל ס"ה קכ"ב סמ"ה. ס"ה קטו סמ"ג.
רמא תרומת הדשן שם. מ"ז ס"ק י.

שסד

הלכות נשיאת כפים קכה

אחר ברכת מודים¹¹¹ במקומות שאין אומרים או"א ברכנו כו' כשהכהנים נושאים כפיהם¹¹² (שעך שיכלה אמן מפי רוב) הצבור אי אפשר לכהנים לשמוע קריאתו אותם שב' קולות כאחד אינם נשמעים¹¹³).

ואין הכהנים רשאים להתחיל ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן עד שיכלה רובו קריאת כהנים מפי הקורא¹¹⁴.

ואחר שברכו הכהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן אינם רשאים להתחיל יברכך עד שיכלה מפי כל הצבור¹¹⁵ אמן שעונים אחר ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן ואף אם יש בצבור (איזה) קצת שטועים ומאריכים באמן יותר מדאי¹¹⁶ בענין שאף שלאחר שכלתה תיבת יברכך מפי המקרא במדינות אלו שקורין גם תיבת יברכך¹¹⁷ עדיין לא כלתה אמן מפייהם צריך להמתין עליהם לפי שהוא חיוב על כל העם אשר ישנו פה לשמוע כל הרכה מפי הכהנים כמ"ש למעלה¹¹⁸ אבל המקרא א"צ להמתין אלא עד שיכלה אמן מפי רוב הצבור שאין חובה כלל על הציבור לשמוע מהמקרא¹¹⁹ אלא על הכהנים¹²⁰ (ומ"מ קודם שיכלה אמן מפי רוב הציבור אי אפשר לכהנים לשמוע מן המקרא שב' קולות אינם נשמעים).

ויש מי שאומר¹²¹ שגם הקורא כהנים צריך להמתין עד שיכלה מפי כל הצבור אמן של ברכת מודים וכן המקרא צריך להמתין עד שיכלה מפי כל הצבור אמן של ברכת אשר קדשנו שאם יקרא כהנים או מקרא אותם בעוד שקצת מאריכין באמן לא ישמעו הכהנים קריאתו להם או הקראתו אותם שב' קולות אינן נשמעין ומזב לחוש לדבריהם:

כ"ב אין הכהנים רשאים להתחיל בתיבה עד שתכלה התיבה מפי המקרא¹²² (כדי שישמעו הצבור התיבה יפה מפי הכהנים ולא תתערב בה שמיעתם מהמקרא).

ואין הצבור עונין אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים¹²³ בין בפסוק ראשון בין בפסוק ב' או ג'¹²⁴.

ואין הש"י רשאי להתחיל שים שלום עד שיכלה אמן מפי רוב הצבור אבל אם יש מיעוט שמאריכין באמן א"צ להמתין עליהם¹²⁵ כמ"ש בס"י קכ"ד¹²⁶.

ומיד שמתחיל שים שלום אומרים הכהנים רבון העולמים¹²⁷:

ל' אין השליח ציבור רשאי לענות אמן אחר (סיום) ברכה של כהנים מפני המירוץ שזמא תתבלבל דעתו ולא יוכל לבין לחזור לברכת שים שלום¹²⁸ שכיון שהוא מכון בעניינת

רב רש"י שם ר"ה אמן. מור וש"ע שם.

רג כדלעיל ס"ז ושי"ג. וראה אליה רבה ס"ק לו.

רנד רש"י שם ר"ה עד שיכלה אמן.

רנה גמ' שם. רש"י שם ר"ה רובו ר"ה לעקור. ר"ן מגילה

(גו ב ר"ה אן). מור (לפירוש רבי"ה ר"ה ונ"ש ואין

הכהנים ופירשה אות כד) וש"ע שם.

רנו תוס' שם ר"ה עד. ש"ע שם. וכה"כ בספרו ר"ה אין

רשאי.

רנז תוס' שם. מ"א ס"ק מ"ה.

רנה כדלעיל סוף ס"א ושי"ג.

רנט מקצת כב.

רס עולת תמיד ס"ק לו. מ"א ס"ק כה.

רסא כדלעיל ס"א ושי"ג.

רסב פרישה שם. ט"ז ס"ק י"ב. אליה רבה ס"ק לו.

רסג ר"ן שם בשם ואחרים פירשו. מור (לפי' רבי"ה

אין) וש"ע ס"ה. וכה"כ בספרו ר"ה אין רשאי.

רסד גמ' שם. מור וש"ע שם.

רסה לבוש ס"ה.

רסו ט"ז ס"ק יג. עולת תמיד ס"ק לו. וראה ח"א ס"ק

כה. אליה רבה ס"ק לו. ועי' ררכי החיים (אמן ח"ה

ס"ק א).

רסז ס"ב ושי"ג.

רסה גמ' שם. ומלעיל ס"ה. וראה מ"א ס"ק כה.

רסט חושנה פ"ה דברכות ד, א לפירוש הר"ן. הובא

בפרישה אות כה.

הלכות נשיאת כפים קכה

ששה

אמן כראוי הסית דעתו למחשבה אחרת ולא יוכל לחזור מחר לתפלתו ויטעה מה שאין בן כשאינו עונה אמן הוא נותן דעתו על תפלתו כשעה שהצבור עונין^ט.

אבל מפני הפסק בתפלה אין לחוש באמן שאחר ברכת כהנים לפי שברכת כהנים מכלל התפלה הוא^{יט}.

ואם מובטח בעצמו שיחזור לתפלתו בלא מירוף הדעת רשאי^{יב} ויש מי שאסור^{יג} והעיקר כסבירא הראשונה^{יד} וכל שכן עכשיו שמתפללין מתוך הספר שאין לחוש כל כך למטעות^{טו}:

לא וכן המקרא את הכהנים בין שהוא ש"ץ בין אחר^{יז} לא יענה אמן אחר סיום פסוק א' או ב' של ברכת כהנים שמא לא יוכל לבין מחר לדעת להתחיל פסוק שלאחריה שיתעלם ממנו איוו פסוק יש לו להקרות אם ב' או ג'^{יח}.

אבל אחר ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן יש מי שמתיר^{יט} לענות אמן אפילו לפי מהנהגו^כ שקורין גם תיבת יברכך לפי שזה אין לחוש כלל שיתעלם ממנו תחלת הברכה ואין חוששין אלא שמא יתחלף לו פסוק ב' בג' (אבל בתחלת הברכה אין לחוש לזה שממסע זה יש מקומות שאין מקרין כלל תיבת יברכך מפני שאין לחוש בה למטעות ואף למנהגו שמקרין אותה אינו משום חשש מטעות אלא משום שדרשו חכמים שצריך להיות אמירה על כל דיבור ודיבור כמ"ש למעלה^{כא}).

ואפילו הוא ש"ץ אין אמן זה חשוב לו הפסק בתפלה מפני שהוא צורך התפלה שנשיאת כפים הוא מכלל התפלה^{כב} ואי אפשר לנשיאת כפים בלא ברכה שלפניו ואם הוא מובטח שיוכל לבין מחר לדעת איווה פסוק יש לו להקרות רשאי לענות אמן אחר פסוק א' או ב' ובפרט עכשיו שמקרין מתוך הספר^{כג}:

לב וכן ש"ץ שהוא כהן אפילו אין שם כהנים אחרים לא ישא כפיו^{כד} מפני הטירוף שמא לא יוכל לחזור לתפלתו לדעת לבין ולהתחיל בשים שלום שרעתו מטרופת מאימת הצבור^{כה} ואם הוא מובטח בעצמו שהוא נושא כפיו וחוזר לתפלתו^{כז} בלא מירוף דעת אם אין שם כהן אלא הוא ישא כפיו כדי שלא התבטל נשיאת כפים^{כח}.

וכיצד יעשה עיקרו רגליו מעט בעבודה לעלות לדוכן^{כט} ויאמר עד ברכת כהנים שכל כהן שאין עוקר רגליו בעבודה לעלות לדוכן שוב אינו עולה^ל וכשיגיע לברכת כהנים יעקור

ער מ"ז ס"ק ד' (לענין המקרא שבסעוף הבא).
רעא תוס' ברכות שם ר"ה לא. רד"ש וסו"פ פ"ה ס"ה לו ובמנהגו פ"ג ס"ה כא. מ"ז שם. מ"א ס"ק כמ. וראה גם לעיל ס"ז וס"ג.

ערב לחזק חזונוות שם אות נב (כשם בריים רבה ריש פר' כי תבוא). הובא במ"א ס"ק כמ. פרי חדש ס"כ.

רעג מרדכי האריך בשם מהר"ם מירושבורג (תשובות פסקים ומנהגים ח"א תש"ו לח). הובא בסו"ו שם. חו"ט ברכות פ"ה מ"ה. בי"ח ד"ה כתב הר"מ. מ"א שם. **ערד** מסקנת מ"א שם. פרי חדש שם.

ערה מ"א שם. וראה גם לקמן סוף ס"א וס"ב.

רעו כרלעיל ס"ב וס"ג.

רעז וס"ו משנה ברכות ל', א' ד"ה מפני. רמב"ם הל' תפלה פ"ד הל' ה"ה. טור. מ"ז ומ"א שם.

רעח סו"ו ס"ק ד'.

רעט כרלעיל סוף ס"ב א.

רפ סכ"א במסגרת וס"ג.

רפא תוס' ורד"ש שם. וראה גם לעיל פ"ז וס"ג.

רפב מ"א ס"ק כמ. וראה גם סוף דמעי' הקדמ' וס"ג. ועי' במ"ש סכ"א דבדיעבד אינו מעכב להקרות מלה במלה ואם כן אין לחוש כיצ' לסגרת הסו"ו ס"ק ד' בענין זה.

רפג משנה ברכות וסו"ו. טור וס"ז ס"כ.

רפד רש"י ברכות שם ד"ה לא ישא.

רפה משנה שם.

רפו הגהות מייטוניות הל' תפלה פ"ז אות ו בשם מהר"ם מירושבורג (תשובות פסקים ומנהגים ח"א תש"ו לח). טור וס"ד שם.

רפז הגהות מייטוניות שם. טור וס"ז שם.

רפח בי"ר ד"ה ויטעקור. וכרלעיל ס"ב וס"ג.

הלכות נשיאת כפים קכה

ממקומו לגמרי ויעלה לרובן ויברך ברכת כהנים ואחר יהיה מקרא אותו ברכת כהנים^{טפ} אבל לא יקרא לו כהנים או כהן^{צז} שאין קוראים אלא לשנים כמ"ש למעלה^{צא} ולכן לא יאמר המקרא או"א ברכנו כו' שכיון שאינו קורא כהנים בבקשה זו אין ענין להמקרא אלא יאמרוהו הש"י כמו שאומרים בכל הימים שאין בהם נשיאת כפים^{צב} שבקשה זו מכלל התפלה שלכן אינה חשובה הפסק כמ"ש למעלה^{צט} ואחר שיגמור ברכת כהנים יחזור למקומו ויסיים שים שלום^{צכ}.

ואם המקרא כיון לכו לתפלת הש"י מראש ועד סוף ולא שח באמצע^{צד} יותר טוב שיעמוד המקרא לפני התיבה במקום הש"י מיד אחר נאה להודות ויאמר או"א ברכנו כו' ויהיה מקרא אותו ויסיים הוא שם שלום^{צא} (כדי שלא תהיה התפלה מופסקת בהליכת הש"י מהרובן למקומו לפני התיבה)^{צא}.

וכשהמקרא מסיים שים שלום יש אומרים^{צב} שישא הש"י את כפיו אפילו אינו מובטח לחזור לתפלתו והוא שהמקרא הוא מובטח (לחזור לשים שלום) וגם שיוכל לבין לתפלת הש"י עד שים שלום ולא יטרידנו מה שיצטרך להקרות לש"י ויש אסרין^{צג} עד שהיה הש"י מובטח אך עכשיו שמתפללין מתוך הספר הכל מובטחים^{צד}.

אבל אם לא כיון המקרא לתפלת הש"י מראש ועד סוף או ששה באמצע אינו יכול לסיים שים שלום^{צה} שלכתחלה רין חזרת הש"י כרין תפלת לחש שמו שצריך לחזור ולומר ברכה אחת מיה"צ צריך לומר כולן על הסדר כמ"ש בס' ק"ט ט"ב וה"ה בשבע של שבת וי"ט וכשכיון לתפלת הש"י ה"ז כאלו התפלל בעצמו ששומע בעונה^{צו} וכששה באמצע הרי הפסיד מה ששמע כבר וצריך לחזור לראש אם היה כן בתפלת לחש כמ"ש בס' ק"ד ד"ט וכן אם באמצע פנה לבנו לדברים אחרים הרי הפסיד מה שלא שמע^{צז} ואין לו לסיים שים שלום כיון שאפשר שסיים הש"י^{צח}.

אבל ש"י שמעה ואינו יודע לחזור ועובר אחר תחתיו לא הצריכותו לחזור לראש התפלה^{צט} מפני טורה הציבור אלא חזור למקום שמעה הש"י כמ"ש בס' קכ"ז ט"ז:

לג' וכל זה כשאין שם כהן אלא הוא^צ שאו התירו לעקור רגליו בתפלה^צ כדי שלא התכבד נשיאת כפים שהיא תיקון הכמים בכל תפלה הראויה לכך כמ"ש למעלה^{צא}

ש להם המורות שם. הובא בח"א ס"ק לא. וראה גם לעיל
 פנח ס"ל.
 שא הגהות מייחזקות שם בשם מור"ם מרומברג שם.
 ב"י שם. משמעות שו"ע שם. לבוש שם.
 שב מקיף ד.
 שג כדלעיל ס"ח ס"א וש"נ.
 דש ס"ב, ובס"ד קד ס"ד.
 שה תשל' מור"ם מרומברג שם. משמעות הג"י שם.
 שו ב"י ס"י קכו ר"ח דע.
 שז אעפ"י שלא כיון לכל התפלה – ב"י שם. וראה רדכי
 משה ס"ח קכו אות א.
 שח מקיף ב.
 שט טור והגהות מייחזקות שם בשם מור"ם שם. שו"ע
 ס"ב.
 שי להם המורות פ"ה דברכות אות נג. מ"א ס"ב קכ"ו ולא.
 שיא מקיף א וש"נ.

רפט מור וש"ע שם.
 רצ לבוש כמ"א. עולת המד ס"ק מה.
 רצא מקיף מו וש"נ.
 רצב כדלעיל ס"י קכו ס"ב. וכדלעיל סוף פנח – כשהש"י
 כהן, וש"נ וראה פ"ח סו"ה כתב הר"מ. הובא כמ"א
 ס"ק לא. אלה רבה ס"ק מא. הדור משה. אות ו.
 רצג מקיף מו וש"נ.
 רצד אגור ס"ה קעך בשם רש"י שם ומרדכי פ"ב צ"ג
 דמגילה. שו"ע שם.
 רצה הגהות מייחזקות שם בשם מור"ם מרומברג שם.
 שו"ע שם.
 רצו אגור שם בשם שו"ת מהר"ז הרחש"ט ס"י יט. עפ"י
 הגהות מייחזקות שם. שו"ע שם.
 רצז ע"י ס"ד ס"ק יח.
 רצח ב"י שם. משמעות הגהות מייחזקות שם. הובא
 בב"י ס"ק מה. מ"א ס"ק לג.
 רצט ס"ז שם. וראה גם ב"ה ומ"א שם.

אבל אם יש שם כהנים אחרים הראויים לנשיאת כפים אפילו אם הש"ץ מוכמט שיחזור לתפלתו בלא מירוק הדעת אינו רשאי לעקור רגליו לעלות לדוכן.

ויזהרו העם שלא לומר לו לעלות או ליטול דיו אבל אם אמרו לו צריך לעלות ש"ב (אפילו אינו מוכמט) ש"ד אם אמרו לו בעבודה או קודם לכן ש"ד שהרי עובר בעשה אם אינו עולה ש"ט ומפני חשש מירוק ובלבול התפלה אין לו לעבור בעשה שתפלה היא מדברי סופרים ש"ט.

(אבל כשאי אפשר לו ש"ו אינו עובר כלום אעפ"י שהוא בבית הכנסת כשקוראים כהנים ש"ח מפני שהקורא אינו מתכוין לקרות את הש"ץ כלל הואיל ואסור לו לעקור רגליו ש"ט וכל שהקורא אינו מתכוין לו אינו עובר אפילו הוא בבית הכנסת כגון אם נסתר אחורי העמודים ש"ב שבבית הכנסת שלא יראנו הקורא מפני שמן הסתם הקורא אינו מכוין בקריאתו אלא לכהנים הנראים וידועים וכ"ש הש"ץ שבדאי אין הקורא מתכוין לו אלא לשאר הכהנים בלבדם.)

ואפילו היה מתכוין גם להש"ץ אינו עובר כלום כיון שלא עקר רגליו בעבודה ש"א ומנעוהו חכמים מלעלות שיש כח ביד חכמים לעקור דברי תורה בשב ואל תעשה ש"ב ואף שאסור לגרום לעקור דברי תורה והיה לו לעקור רגליו בעבודה כיון שידוע שיקראו הכהנים כמו שנתבאר למעלה ש"ב מ"מ איסור זה אינו אלא מדברי סופרים והם אמרו והם אמרו והתירו איסור זה כאן שלא להפסיק בתפלה בעקירת רגליו לצורך מצוה שאפשר לה להתקיים ע"י אחרים.)

ויש מתיירש ש"ד לש"ץ כהן לעלות לדוכן אפילו יש כהנים אחרים ואין איסור בעקירת רגליו הואיל ודבר מצוה הוא והוא שמוכמט שיחזור לתפלתו כמ"ש למעלה ש"ב ועכשיו שמתפללין מתוך הספר הרי כולם מוכמטים ש"ב ולכן נהגו במקומות הרבה שש"ץ כהן נושא כפיו בכל ענין אבל במקום שאין מנהג יש לנהוג כסכרא הראשונה כי כן עיקר ש"ט: ל"ד כשהש"ץ כהן ואינו עולה לדוכן עם שאר הכהנים לא יקרא הוא להם כהנים ולא יהיה מקרא אותם ור"ה לכהן אחר שאינו יכול להקרות שנאמר ש"ב אמור להם מבלל שהאומר אינו מהם אלא מישראל ש"ב ולפי שלכתחלה נכון שהש"ץ יהיה מקרא ברכת כהנים כמ"ש למעלה ש"ל לפיכך משתדלין לכתחלה שיהיה הש"ץ ישראל ש"א.

שכא ת"א ס"ק ל.
שכב בדלעיל ס"ג וש"נ.
שכג שם.
שכד פ"ד דה"ש ס"ב. הובא בבאר היטב ס"ק לו.
שכה בסעף הקודם.
שכו נחלת צבי ס"ק כ. הובא במ"א ס"ק לא. עולת תמיד ס"ק מו. וראה גם לעיל סוף ס"ל וש"נ.
שכז ע"י ת"א שם.
שכת בעב"ד ו' כג.
שכט דתוס' ה"ל תפלה פ"ד ה"ד. טור ושו"ע ס"ב.
של ס"ב.
שלא ירושלמי ברכות פ"ה ה"ד. הובא בתוס' מוסף לת, א ד"ה לשיני. כנסת הגדולה תב"י. הובא בנ"א ס"ק לד ומקמ"א. וראה הנחות מיימניות שם אות י. כסף משנה שם.

שיב הנחות מיימניות שם ומודקי מגילה פ"ג ס' תתי ונאמר ס' קע בשם מהר"ם מרומנב"ט שם. רמ"א ס"ב. וראה גם לעיל ס"ג. לקמן סמ"ג.
שיג אלה רבה ס"ק מ.
שיד ת"א ס"ק ל. וראה לעיל ס"ב וש"נ.
שטו בדלעיל ס"ג וש"נ.
שטז ראה ת"א ס"ק מ ומקמ"א. וראה גם לעיל סוף מב"ז. וראה לעיל ס' קו ס"ב וש"נ.
שזו כשלא אמרו לו לעלות ולא עקר רגליו בעבודה נעתי כשקוראים כהנים אם אפשר לו בלדקמן.
שזי ת"א ס"ק ל.
שיט רבינו ת"ד ס' רצג. הובא באלה רבה ס"ק מו. וראה (קע"ז) ב"ח ד"ה כל כהן. הובא במ"א ס"ק ד.
שכ ירושלמי ברכות פ"ה ה"ד. הובא בתוס' מנחות מ"ד, א סו"ה כל. וברא"ש מגילה פ"ג ס' כב.

ססה

הלכות נשיאת כפים קכה

ובכשהש"ץ כהן יעמוד ישראל אצלו ויתחיל או"א ברכנו כו' ^{ש"ב} וקרא כהנים ומקרא אותם והש"ץ עומד ושוקט ^{ש"ב} עד שיגמרו ברכת כהנים ומסיים הש"ץ שים שלום ^{ש"ד} אפילו אם כיון לבו המקרא לתפלת הש"ץ שכיון שהש"ץ עומד במקומו למה לנו לחלק התפלה לשנים (מש"א"כ כשהש"ץ עולה לרובן כמו שנתבאר ^{ש"ה}).

ואם אין שם ישראל שיכול להקרות יש מי שאומר ^{ש"ד} שיברכו בלא הקראה בלא.

ויש אומרים ^{ש"ד} שהש"ץ הוא מקרא אנ"פ שהוא כהן שלא מנעוהו לכהן להקרות אלא לכתחלה במקום שאפשר להקרות כמשמעות הכתוב לפי פשוטי ^{ש"ח} (אבל כשאי אפשר בענין אחר סומכין ^{ש"ז} על מדרש שדרשו קצת חכמים ^{ש"ח} אמרו להם שתהא אמירה משלהם שכהן קורא כהנים וה"ה שמקרא אותם וכן עיקר ^{ש"ח}):

ל"ה אין הכהנים רשאים לנגן בברכת כהנים ב' או ג' ניגונים ^{ש"ב} משום מירוף הדעת שכשרוצים לצאת מניגון לניגון צריכים לכיון ולדקדק יפה להשמיע קול שוה ומיושר וע"י שמיטרידים דעתם כזה לא ידעו איזה פסוק או תיבה יתחילו ואף שהמקרא קורא לפניהם מ"מ אם תמרף דעתם ישכחו ג"כ קריאת המקרא אלא ינגנו ניגון אחד מראש ועד סוף ^{ש"ג}.

וה"ה לש"ץ בתפלתו אין לו לנגן ניגונין הרבה בתפלתו בענין אחד ^{ש"ח}:

ל"ו בשעה שהכהנים מברכים העם לא יביטו בעם ולא יסירו דעתם אלא יהיה עיניהם כלפי מטה כמי שעומד בתפלה בכוונה ^{ש"ח} שהרי הם מתפללים שיברך הקדוש ברוך הוא את כל ישראל ^{ש"ח} והעם המקבלים את הברכה גם כן יכוונו לברכה ^{ש"ח} ויהיו פניהם נגד פני הכהנים ^{ש"ח} מטעם שנתבאר למעלה ^{ש"ח} ולא יסתכלו בהם שלא יסירו דעתם ^{ש"ח} וכל שכן שלא יסתכלו במקום אחר ^{ש"ח}.

ולכן נהגו במקומות הרבה לשלשל המלית של מצוה על פניהם וידיהם כדי שלא יוכלו להסתכל בעם ולא העם בהם לא בפניהם ולא בידיהם ^{ש"ב}.

ובמדינות אלו נהגו שהכהנים משלשלין המלית על פניהם כדי שלא יוכלו להסתכל לבד אבל ידיהם חיוץ למלית כדי שהם עצמן לא יוכלו להסתכל בידיהם ולא יבאו לידי היסח הדעת ^{ש"ג} והעם משלשלין המלית ג"כ על פניהם כדי שלא יוכלו להסתכל בירי הכהנים ^{ש"ד} ומנהג זה יותר נכון ^{ש"ה} להיות נשיאת כפי הכהנים גלויים ונראים ולא תהא מליתו הוצעת

שלב שכיון שהוא קורא "כהנים" לכן שייך לו אמירת או"א, כדלעיל מ"ב וש"ג.	שמה רמזים תל תפלה פ"ה טור וש"ע סכ"ג.
שלה הגדת מיטמונית שם. ש"ד ע שם.	שמו לבוש סכ"ג.
שליד הגדת מיטמונית שם. ש"ד ס"ק י"ה.	שמה רמזים טור וש"ע שם.
שלה לעיל מ"ב.	שמת סוטה ק"ח, א.
שלו ש"ד ס"ק י"ה.	שמט סכ"ג וש"ג.
שלו כסף חשונה שם. וברוש סכ"א.	שנ ירושלמי מגילה פ"ד ה"ה. הובא בתוס' חגיגה טו, א ד"ה בכהנים. מירכי מגילה מ' תתמו. רמזים שם. טור.
שלה ראה מ"ז שם.	שלה לפירוש הבי' ד"ה ובשעה) וש"ע שם (לפירוש הבי' ס"ק י"ב ומ"א ס"ק לה). ראה גם לקמן סמ"ד רמ"ה.
שלת אלה רבה ס"ק ל"ג.	שנא ח"א שם.
שמ רב חזקת סוטה ל"ח, א.	שנב כ"י שם. ח"א שם. וראה גם לקמן סמ"ו.
שמא חזיה רבה שם. פ"י חדש. וראה עמרת פו ס"ק סב.	שנג רדכי משה את פו. רמ"א שם. וראה גם לקמן שם.
שמה הקרי והלכות ח"ו כב, א.	שנד רדכי משה שם. ש"ד ס"ק כ"ח.
שמב תנינן ומקובל לברכת כהנים (למנהג הכ"ה), ראה לקד"י ח"ג רמז א. ס' הניגונים ניגון כו.	שנה כנסת הגדולה תנב"י. עולה תמיד ס"ב נ"ב. אלה רבה ס"ק מו.
שמג תרוחת הדשן ח"א ס' כו. ש"ע סכ"א.	
שדמ ש"ד ס"ק פו.	

בין כפיהם להעם כי כן הוא משמעות הכתוב^{טו} וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם שלא יהיה דבר חוצץ בינו לעם ולא אמרו אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים כמו שיתבאר^{טז} אלא כשיש צבור המתברכים מהכהנים בבית הכנסת או גזע מי שהוא חוץ לבית הכנסת מתברך עמהם אלא שבדיוקנו אין זה מעכב^{טז} שהרי עור שכולה כהנים כולם עולים לדיוקן כמו שיתבאר^{טז} (אבל מלת שעל פני העם במלה לגבי גופם כשאר מלבושהם ואינה חוצצת^{טז}).

ולא אסרו אלא להסתכל אבל ראיה בעלמא מותרת אך נוהגין לזהר^{טז}:

לָךְ עַם שִׁאחֹרֵי הַכֹּהֲנִים אֵינֶם בְּכֹלל בְּרִכָּה^{טז} שְׁבִרְכַת כֹּהֲנִים אֵינִי אֵלָא פְּנִים כְּנַגְדֵי פְּנִים^{טז} כְּמִי שֶׁלְּמַעַל^{טז} אֲבָל מִלְּפָנֵיהֶם וּבְצִדֵיהֶם אֵפִילוּ מַחְצִיגָה שֶׁל בְּרוֹל אֵינָה מַפְסַקֶת בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבְּשָׁמַיִם^{טז} רַק שִׁיחֹזִירוּ פְּנֵיהֶם כְּלָפֵי הַכֹּהֲנִים^{טז}.

וצדדים שלאחריהם כלאחריהם^{טז} כגון אותם העומדים בכותל מזרחי וההיכל בולט קצת לבית הכנסת והכהנים עומדים לפניו אע"פ שהעומדים אצל הכותל הופכים פניהם כלפי הכהנים אינן בכלל ברכה^{טז}.

ועם שבשורת כיון שהם אנוסים שטרודין במלאכתם ואינם יכולים לבא לבית הכנסת הם בכלל ברכה אפילו הם אחורי הכהנים^{טז} אבל כל מי שהוא בעיר^{טז} ויכול לבוא לבית הכנסת^{טז} לקבל הברכה פנים אל פנים כדת של תורה ואינו בא מראה בעצמו שאין הברכה חשובה בעיניו לבא לבית הכנסת בשבילה לכך אינו בכלל ברכה אם הוא אחורי הכהנים^{טז} לכן כל מי שהוא בעיר ויכול לבא לבית הכנסת לקבל הברכה ואפילו העומדים בחצר בית הכנסת ואינם יכולים ליכנס לבית הכנסת מפני שאין להם מקום שם מ"מ אם עומדים אחורי כותל מזרחי אינם בכלל ברכה שהרי יכולים לעמוד לצד מערב שהוא גג פני הכהנים או יעמדו לצדדי בית הכנסת ויהפכו פניהם לבית הכנסת כלפי הכהנים^{טז}.

וכן העומדים בבית הכנסת ככותל מזרחי אינם אנוסים אף על פי שעכשוו כל אחד קונה לו מקום בבית הכנסת ואין אחד יכול לעמוד במקום חברו מ"מ יכולים לילך למקום הכהנים שהוא פניו או לעמוד כאמצע בית הכנסת^{טז} (על הבימה או ברוח מערבית של בית הכנסת או בחצר בית הכנסת לצד מערב או לצדדי בית הכנסת אם אפשר לשמוע שם ברכת כהנים).

ויש מי ש^{טז} שלומד וכות עליהם לומר שכיון שההיכל מחובר לכותל הרי הוא כגוף הכותל וכאלו הכהנים עומדים סמוך לכותל ממש והרי הם כאלו העומדים בצדדי הכהנים ממש

שטו גמ' שם לט, א, ב'י ד"ה תני ב"ח ד"ה עם. מ"ז ס"ק כ. מ"א ס"ק לו. ראה גם לעיל רס"ז ע"ב.

שטז מ"א שם. מ"ז שם.

שטז גמ' שם לה, ב. רש"י שם ד"ה שבשורת. מור ושוע' שם. וראה גם לקמן מ' תקצ"א ס"ב.

שע ראש השנה לה, א. תוס' מופת שם ד"ה דא דאנוסי.

שעא רש"י ראש השנה שם ד"ה איך. ב"ח ד"ה א.

שעב רש"י מופת שם ד"ה דלא. תוס' שם ד"ה מחיצה.

מ"ז ס"ק כא.

שעג ח"א שם.

שעד מ"א שם.

שעה מ"ז ס"ק כ.

שנו ויקרא פ, כב. וראה לעיל ס"א.

שנז כמעוף הבא.

שנח ראה גם לעיל סכ"ג.

שנט סל"ח תש"ג.

שס ראה חקרי הלכות ח"א מ, ב. מ"ז כב, ב.

שסא ח"א שם. וראה אנ"ק ח"א ע' כח.

שסב גמ' סוטה שם ע"ב. מור ושוע' סכ"ד. וז"ה בסדרו

ד"ה עם שאחורי.

שסג גמ' שם ע"א.

שסד סעף כג תש"ג.

שסה גמ' שם ע"ב. מור ושוע' שם.

שסז רמב"ם הל' תפלה פמ"ז ה"ח.

שע

הלכות נשיאת כפים קכה

רק שיהפכו פניהם כלפי הכהנים אבל אנשי מעשה נזהרין להתרחק מכותל מזרחי ולילך לצד מערב קצת עד שיהיה פניהם נגד פני הכהנים או נגד צידיהם ממש:

ל"ח עיר^{טו} או בית הכנסת שכולה כהנים אם אין שם אלא עשרה כולם עולים לדוכן למי מברכין לאחיהם שבשרות^{טז} ומי עונה אחריהם אמן הנשים והמפ^{טז}.

(ואע"פ שאין מי שקרא להם כהנים ואין מי שמקרא אותם אין בכך כלום שהקריאה וההקראה אינן מעכבות כלל כמו"ש למעלה^{טז} ולדברי האומרים^{טז} שבהן שאינו עולה יכול לקרות ולהקרות גם כאן הש"ץ שאינו עולה אפילו הוא מובטח שלא תיטרף דעתו שהרי הוא כהן ויש כהנים אחרים^{טז} הרי הוא קורא ומקרא).

ואם יש שם יותר מעשרה היתרים מעשרה יעלו ויברכו והעשרה עונים אחריהם אמן^{טז} (ויזהרו שלא לקרות כהנים בבית הכנסת שלא יעברו אלו העשרה בעשה^{טז} שאף שהקורא אינו מתכוין אלא להיתרים מעשרה^{טז} מ"מ מי מפים מי הם היתרים).

ואם יש שם ישראל אחד הרי כל הכהנים עולים ומברכים וישראל זה עונה אחריהם שאפילו ישראל אחד ראוי הוא לקבל הברכה מטעם שנתבאר למעלה^{טז}.

אבל כהנים אע"פ שהם מתברכים עם ישראל בברכת כהנים מ"מ אינם חשובים לקבל הברכה בלברם אלא א"כ הם עשרה לפיכך כשאין מהם עשרה מקבלים הברכה בבית הכנסת כולם עולים ומברכים לאחיהם שבשרות^{טז}.

וכן הנשים והמפ אע"פ שהם בכלל הברכה מ"מ אינם חשובים לקבל הברכה בלברם^{טז}:
ל"ט בעשה שהכהנים מברכים אין לומר שום פסוק כי כלום יש עכד שמברכים אותו בשליחות רבו ואינו מאזין ומכוין לברכה שמברכו רבו ואם היו אומרים הפסוקים לא היו יכולים לבוין לברכה לכך יש לשתוק ולבוין לברכה^{טז}.

ומ"מ עכשיו שהכהנים מאריכים הרבה בניגונים נהגו לומר ג"כ פסוקים בשעת הארכת הנגון^{טז} אך יותר טוב שלא לאמרם^{טז} והאומרים יאמרו בעשה שהמקרא מקרא התיבה וממשיבה בניגון^{טז}:

כ"ו כהן אינו רשאי להוסיף מדעתו יותר על הג' פסוקים של ברכת כהנים ואם הוסיף עובר על כל תוספת^{טז} אם אמר בנשיאת כפים^{טז} ובהחזרת פנים כלפי העם^{טז} (ולכן אומרים השקפה כו' שצ"ח מפני שכבר פשטו כפיהם והחזירו פניהם).

שעו ירושלמי ברכות פ"ה ה"ד. הובא במורה. ראה גם לעיל סכ"ג וסל"ו.

שעז גמ' מנחה ש"ח. רמב"ם הל' תפלה פ"ז הל"ב. מור וש"ע סכ"ה.

שעח ירושלמי שם. רמב"ם מור וש"ע שם.

שעט סכ"א – לענין מקרא. ועי' סמ"י – לענין קריאה.

שעפ לעיל סל"ד.

שעב כדלעיל סל"ג.

שעג גמ' ש"ח. מור וש"ע שם.

שעד כדלעיל ס"ז וס"ג.

שעז שבה אינו מחוייב – כדלעיל סל"ג.

שעה מקרא א.

שפו רש"י מנחה שם ד"ה אשירי. מ"ז ס"ק כג. מ"א ס"ק לח. וראה לקיש ח"י ע' 41.

שפז כ"ח ד"ה ירושלמי. ט"ז ס"ק כב. ח"א ס"ק לו.

שפח גמ' ש"ח מ. א. מור וש"ע סכ"ו.

שפט ראה ערו' לעיל ס"ג ס"ד.

שפז רמ"א שם. וכו' בסדרה.

שצא מ"ז ס"ק כה. ח"א ס"ק לט.

שצב ראש השנה כ"ז. ב. מור וש"ע סכ"ג.

שצג רמב"א מנחה לא. ב. ס"ד מאי לאו.

שצד ע"י לעיל ס"ז וס"ג. וראה משנה ברורה סכ"ז בבאור הלכה. ה"ר צבי אי"ח ח"א ס"י סב.

שצה כדלעיל סכ"ד וס"ג.

הלכות נשיאת כפים קכה

שעא

אבל אם אומר ג' פסוקים אלו כמה פעמים ביום אינו עובר על כל תוסף שלא שייך כל תוסף אלא כמוסף על המצוה עצמה^{טו} ולא בעשית המצוה ב' פעמים^{טז}:

מא לפיכך כהן שנשא כפיו ואה"כ הלך לבית הכנסת אחר ומצא ציבור שלא הגיעו לברכת כהנים יכול לישא כפיו שנית^{טז} ומברך על נשיאת כפים זו אע"פ שכבר יצא ידי חובתו בנשיאת כפים הראשונה כמ"ש למעלה^{טז}:

מב כהן שלא התפלל עדיין ומצא ציבור מתפלל נושא כפיו ואין התפלה מעכבתו^{יז} ואם יראה שאם יעלה לדוכן יעבור ומן הפלה ילך חוץ לבית הכנסת ויתפלל^{יח} שאם יהיה בבית הכנסת כשקראו כהנים ולא יעלה יעבור בעשה^{יח} אבל אם אמרו לו לעלות או ליטול דיו לא ילך החוצה להתפלל אלא צריך לעלות שלא יעבור בעשה שהתפלה היא מדברי סופרים^{יח} ונדרחית מפני מצות עשה של תורה^{יח} ואם מתירא שיעבור זמן קריאת שמע וקראנה בלא ברכותיה ואם אין פנאי לקרות כולה יקרא פסוק ראשון^{יח} להאומרים שפסקו ראשון כולו התורה הוא מן התורה (או פרשה ראשונה להאומרים שפרשה ראשונה מדאורייתא כמ"ש בס' מ"י^{יח}):

מג וכן כהן העומד בתפלה ואמרו לו לעלות לדוכן או ליטול ידיו^{יח} צריך להפסיק ולעלות אפילו יש שם כהנים אחרים^{יח} ואם לא אמרו לו אינו פוסק אם יש שם כהנים אחרים^{יח} (ואע"פ שהוא בבית הכנסת כשקראים כהנים אינו עובר מטעם שנתבאר למעלה בסעיף ל"ג) ואם אין שם כהנים אחרים פוסק ועולה כדי שלא התבטל נשיאת כפים^{יח}:

מד אלו הפסולים לנשיאת כפים מדברי סופרים^{יח} מי שיש לו מומין^{יח} בפניו או בדיו^{יח} כגון שיריו הן כפופות או עקומות לצדיהן^{יח} או שהן בוהקות^{יח} דהיינו שמנומרות בנקודות דקות^{יח} וכן אם פניו בוהקות או עקומים לא ישא את כפיו^{יח} מפני שהעם מסתכלין בו^{יח} ובאים לידי היסט הדעת^{יח} וה"ה מי שיש לו מומין ברגליו^{יח} במקום שעולין לדוכן בלא בתי שוקיים^{יח} שהמומין גלויים ומסתכלין בהם. אבל מומין שבסתר אינן פוסלין לנשיאת כפים^{יח} אף על פי שפוסלין לעבודה שבמקדש

תיא ראה תענית כו, א. פ"ו ס"ק כו. מ"א ס"ק נד.
תיב משנה מגילה כד, ב. רמב"ם הל' תפלה פמ"ו ה"ב. שול"ע ס"ל.
תיג ברייתא שם. וראה ב"י ד"ה והרמב"ם.
תיד גמ' שם. רש"י ד"ה עקבות וד"ה עקבות. וראה מ"א ס"ק מג. וראה אג"ק ה"א ע' כה ואיל"ך.
תטו גמ' שם. פור ושול"ע שם.
תטז סוד ושול"ע ס' רכה ס"ב. מ"א ס"ק מב.
תז ראה ב"י ושול"ע שם.
תיח משנה שם.
תיט ירושלמי מגילה פ"ד ה"ח. הובא בתוס' הניגה פו, א ד"ה כבהנים. מרדכי מגילה ס' התמו. לבוש ס"ל. עולת תמיד ס"ק פה.
תכ ברייתא שם. רמב"ם ושול"ע שם.
תכא ב"י שם. שול"ע שם. ע"י לעיל ס' צא ס"ה.
תכב ראה תוס' תענית כו, א ד"ה אי ובפניחות קפ, א ד"ה לא. רא"ש מגילה פ"ג ס' יט.

שצו ראה לעיל ס' לד ס"ד.
שצז מ"א ס"ק ג. וראה רשב"א שם.
שצח ראש השנה שם. מור ושול"ע סכ"ח.
שצט סוף ד ושל"ן.
ת ההגות מ"ימוניות שם פמ"ו אות ה בשם העירך (ערך הלון א) בשם תשובת הדגונים (מועקת כשבלי הולקט ס' כג). שול"ע סכ"ט.
תא מ"א ס"ק נא.
תב ראה לעיל ס"ג ושל"ן.
תג ראה גם לעיל ס' קי"ב ושל"ן.
תד מ"א שם. וראה גם לעיל סל"ג ושל"ן.
תה מ"א שם.
תו פ"ג. וראה רס"י נה ושל"ן.
תז ראה לעיל ס"ג ושל"ן.
תח מ"א ס"ק ג. וראה גם לעיל סל"ג ושל"ן.
תט דב"י ח"ד ס' רצג. הובא במ"א שם.
תי שם. וראה לעיל שם ושל"ן.

שעב הלכות נשיאת כפים קכה

ולא הוקשה נשיאת כפים לעבודה אלא לענין עמידה ^{תכז} שנאמר ^{תכז} לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו לעמידה הוקשה ולא לדבר אחר ^{תכח} (שאם לא בא הכתוב אלא ללמד על שירות שהיא בעמידה הרי כבר נאמר ^{תכו} לעמוד לשרת ושנה עליו הכתוב לעבב ^{תכז} שנאמר ^{תכח} העומדים שם וגו'):

מז, וכן מי שרדו ויורד על זקנו ^{תכט} או שעניו וזולתו דמעה ^{תל} וכן סומא אפילו באחת מעינו לא ישא את כפיו ^{תלא} מפני שמסתכלין בו.

ואם היה דש בעירו דהיינו שהם הגילים בו ומכירים הכל שיש בו אותו מום ^{תלב} בין שאותו מום הוא בפניו בין בידיו ורגליו ^{תלג} ישא את כפיו ואפילו הוא סומא בשתי עיניו ^{תלד}.

וכל מי ששהה ל' יום בעיר כמות זה נקרא דש בעירו והוא שהיא עירו שדר בה או שבא לגור בה ושהה בה שלשים יום ואפילו לא בא להשתקע בה להיות מבני העיר אלא בא להיות מלמד או סופר או משרת שנה או חצי שנה נקרא דש בעירו בשלשים יום ^{תלה} לפי שהגילים בני העיר לישא וליתן עמו בדברים ומסתכלין בו והרגל עין הוא כלמ"ד יום כמו הרגל הלשון שנתבאר בס"י קי"ד ^{תלז} אבל אם הולך באקראי לעיר אחרת ושהה בה ל' יום אינו נקרא דש בעירו (עד ששהה בה י"ב חודש ^{תלח}) לפי שאין בני העיר רגילין לישא וליתן עמו ^{תלט}:

מז אם מנהג המקום לשלשל הכהנים מלית על פניהם ^{תלט} אפילו יש בפניו כמה מומין ישא את כפיו כיון שאין לחוש להיסח הדעת ^{תלז} אבל אם אין המנהג כן ורצה זה שמום בו לשלשל מליתו אסור שכיון שהוא משונה מחביריו ויבוא להסתכל בו ויסתחו דעתם ואפילו רבו כל הכהנים לשלשל מליתם אין להתיר שכיון שלא הורגלו בני העיר לשלשל מליתם כשישלשו עכשיו מכירים העם שבשביל זה שיש בו מום הוא ובאין להסתכל בו וכ"ש אם הוא לברו נושא כפיו ומשלשל מליתו שלא כמנהגם שניכר שבשביל מום שבו הוא ויבואו להסתכל בו ^{תלמ}.

וכן אם מנהג המקום שידי הכהנים הן לפנים מן המלית שעל פניהם ^{תלמ} אפילו יש כמה מומין בידיו ישא את כפיו ^{תלנ} ויש מי שאומר ^{תלנ} שה"ה אם מנהג הקהל לכסות פניהם במלית אפילו יש בפניו וידיו כמה מומין ישא כפיו ואין נוהגין כן ^{תלנ}:

תכז תוס' מנחת שם. רא"ש שם. סו"ח ע"ש. כ. הנהגות מיוחדות יש אות ב. וראה רבנו חננאל תענית כו. א ד"ה שנתנו. וז"ל מ"א ס"ק נד וס"ק סד.	תכח ראה תוס' ורא"ש שם. ועי' סמ"ג שם. ראה גם לקמן סמ"א.
תכו שם י"ה ה.	תכז ראה לעיל סמ"ג וט"ג.
תכח שם ה"ז (וא"כ אין לובר שלכך נכתב שוב: "לעמוד לפני ה'").	תכט מגילה כ"ב. כ לפירוש הרמב"ם הל' תפלה פס"ו ה"ב והטור. ש"ע ס"ל.
תל מגילה שם לפירוש רש"י (שם ור"ן) (שם מו, ב) ד"ה ובלקן ש"ע שם.	תלא גמ' שם. מור וש"ע שם.
תלב גמ' שם ורש"י ד"ה דש. מור וש"ע שם.	תלג וירושלמי מגילה פ"ד ה"ח. הובא בתוס' מגילה כ"ב, ב
תלד ר"ה א.ם. רא"ש מגילה פ"ג ס"י מ. מרדכי מגילה ס"י התמו. ש"ע שם.	
תלד אגודה מגילה סל"ד בשם ר"ה ב"י ד"ה ושמענו. ש"ע שם.	
תלה תרומת הדשן ח"א ס"י כה. הובא בב"י שם. ש"ע שם.	
תלו סע"ף י.	
תלז ע"י תרומת הדשן שם. משנה כ"ב ג. ב. גמ' שם ה. סע"א.	
תלת תרומת הדשן שם. מ"א ס"ק נד.	
תלט כרמלית סמ"ג.	
תמ ב"י ד"ה ונראה. שו"ע ס"א.	
תמא ב"י שם. מ"א ס"ק מה. וראה אנ"ק ח"א ע"י כו.	
תמב ראה גם לעיל שם.	
תמג דמ"א שם.	
תמד ס"ז ס"ק כה.	
תמה משמעות רמ"א שם. וראה אליה רבה ס"ק נד.	

הלכות נשיאת כפים קכה

שעג

מזו היו ידיו צבועות אסמים ופואה לא ישא כפיו מפני שהעם מסתכלין בהן^{תט} אלא א"כ דש בעירו^{תת} ואם רוב אנשי העיר מלאכתם בכך ישא את כפיו^{תת} אע"פ שאינו דש בעירו:

מזה מי שאינו יודע להתנדף האותיות כגון שאומר לאלפי"ן עייני"ן ולעייני"ן אלפי"ן^{תת} שאף שאין עיי"ן בכרכת כהנים מ"מ כשאומר יאר ה' מחזי כאומר יערתי שעיי"ן ואל"ף שוין אצלו^{תת} וכן מי שקורא לסבולת שכולת ולשכולת סבולת^{תת} וכן מי שקורא להתיר"ן ההי"ן^{תת} וכן כל כיוצא בזה לא ישא את כפיו אלא א"כ כל בני עירו קוראין כך^{תת} כגון במדינות אלו שרובם ככולם אינם יודעים להבחין בין עיי"ן לאל"ף לפיכך לא שייך פסול זה בנינו^{תת}.

ויש מי שאומר^{תת} שאף במקומות שמצויים הרבה אנשים מאד שאין מבחינים בין שכולת לסבולת נושאים כפיהם (לפי שאין הפסול מחמת שאין יכול לומר האות כראוי אלא מפני שמביא את העם לידי היסח הדעת^{תת} שהם תמחים עליו כשמשנה קריאת האותיות ובמקומות שהן גרולים בנינו זה אין חוששין לו ואין מסיחים דעתם מן הברכה ולפ"ז אין לחוש אם קורא לעייני"ן אלפי"ן אפילו אם כל אנשי המקום קורים כראוי שכיון שאין עיי"ן בכרכת כהנים אין לחוש להיסח הדעת.

ועיקר כסברא הראשונה שהפסול הוא מפני שמשנתנה משמעות לשון הברכה^{תת} ואין היתר אלא במקומות שרובם ככולם קוראין כך שאצלם משמעות הברכה כך היא^{תת}):

מזה קמ"ט אפילו הוא בן ר"ג שנה אלא שלא הביא ב' שערות^{תת} אינו נושא את כפיו בפני עצמו^{תת} שאין כבוד הצבור להיות כפופים לברכתו^{תת} אבל עם כהנים אחרים שהם גרולים אפילו אינו בן ר"ג שנים שידוע לישא את כפיו^{תת} נושא עמהם כדי להתחנך במצות^{תת} ורשאי לברך על נשיאת כפיו^{תת} כמו שמברך על שאר מצות שהוא פטור מהן מן התורה^{תת} ומחנכין אותו בהן מדברי סופרים^{תת}.

ומשהביא ב' שערות נושא כפיו אפילו בפני עצמו באקראי ולא בקביעות^{תת} עד שיתמלא זקנו^{תת} משום כבוד הצבור^{תת} שאין כבודם שיברכם יחידי בקביעות מי שלא נתמלא זקנו

תמו משנה מגילה כד, ב. מור ושליע סליב.	תמו ב"י ד"ה ומ"ש ואם. לבוש סליב. פירשה אות נד.
תמוז פ"י הרש.	תמוז פ"י הרש.
תמז גמ' שם. מור ושליע שם.	תמז גמ' שם. מור ושליע שם.
תנט ברייתא שם. מור ושליע סליב. ראה לעיל ס' נג ספ"ז. וראה גירסת (ג) חוב' ח ע' סה.	תנט ברייתא שם. מור ושליע סליב. ראה לעיל ס' נג ספ"ז. וראה גירסת (ג) חוב' ח ע' סה.
תנ ולשון קללה הוא (רש"י שם ד"ה מפני).	תנ ולשון קללה הוא (רש"י שם ד"ה מפני).
תנא רש"י בבבארי הסמ"ג עשין כ. ח"א ס"ק מז.	תנא רש"י בבבארי הסמ"ג עשין כ. ח"א ס"ק מז.
תנב רמב"ם שם. מ"ז ס"ק ל.	תנב רמב"ם שם. מ"ז ס"ק ל.
תנג גמ' שם ורש"י ד"ה לא.	תנג גמ' שם ורש"י ד"ה לא.
תנד רדב"ז ח"א ס' שצה. מהר"ש ח"ב אבן העזר ס' מז. ט"ז שם. ח"א ס"ק מז. אליה רבה ס"ק נג.	תנד רדב"ז ח"א ס' שצה. מהר"ש ח"ב אבן העזר ס' מז. ט"ז שם. ח"א ס"ק מז. אליה רבה ס"ק נג.
תנה מ"ז שם. אליה רבה ס"ק נג.	תנה מ"ז שם. אליה רבה ס"ק נג.
תנו ט"ז שם.	תנו ט"ז שם.
תנז ראה לבוש סליב.	תנז ראה לבוש סליב.
תנח ראה לבוש שם.	תנח ראה לבוש שם.
תנט ראה מררי"ם שם. עולת תמיד ס"ק עב. מ"א שם. הלקת יואב אה"ע ס' יז.	תנט ראה מררי"ם שם. עולת תמיד ס"ק עב. מ"א שם. הלקת יואב אה"ע ס' יז.

תס חשונה מגילה שם ע"א. מור ושליע סליב.	תס חשונה מגילה שם ע"א. מור ושליע סליב.
תסא ש"ע שם. מ"א ס"ק מה. וראה גם לעיל ס' נה ס"ז. ס' קצט ס"ז.	תסא ש"ע שם. מ"א ס"ק מה. וראה גם לעיל ס' נה ס"ז. ס' קצט ס"ז.
תסב תוס' שם ד"ה ואין. ובתולין כד, ב ד"ה נתמלא, ובסוכה מב, א ד"ה היריע. רא"ש מגילה פ"ג ס' מז. ר"ן מגילה (מג, א ד"ה אבל), ובתולין כד, ב ד"ה נרסין. ש"ע סליב.	תסב תוס' שם ד"ה ואין. ובתולין כד, ב ד"ה נתמלא, ובסוכה מב, א ד"ה היריע. רא"ש מגילה פ"ג ס' מז. ר"ן מגילה (מג, א ד"ה אבל), ובתולין כד, ב ד"ה נרסין. ש"ע סליב.
תסג רש"י מגילה שם ד"ה ואינו. ר"ן מגילה שם.	תסג רש"י מגילה שם ד"ה ואינו. ר"ן מגילה שם.
תסד סוכה מב, א.	תסד סוכה מב, א.
תסה תוס' שם. ש"ע שם.	תסה תוס' שם. ש"ע שם.
תסו ח"א ס"ק מז.	תסו ח"א ס"ק מז.
תסז כדלקמן ס' רמז ס"ב.	תסז כדלקמן ס' רמז ס"ב.
תסח ראה לקמן ס' שנג סעי' איז ט"ג.	תסח ראה לקמן ס' שנג סעי' איז ט"ג.
תסט תוס' רא"ש ר"ן שם כפי המשנה מגילה שם. ש"ע שם.	תסט תוס' רא"ש ר"ן שם כפי המשנה מגילה שם. ש"ע שם.
תע חזקין כד, ב.	תע חזקין כד, ב.
תעא לבוש סליב. ראה גם לעיל ס' נג ס"ז.	תעא לבוש סליב. ראה גם לעיל ס' נג ס"ז.

שעד

הלכות נשיאת כפים קכה

ובל מי שהגיע לשנים שראוי להתמלאות זקנו דהיינו בן כ' חשב אע"פ שלא נתמלא זקנו דינו כנתמלא ונושא כפיו אפילו יחודי בקבע^ט.

ואינו נקרא קבע אלא כשנושא כפיו ככל יום אבל כמדינות אלו שאין הבהנים נושאין כפיהן אלא בהגלגל אפילו נושא כפיו ככל רגל ורגל אין זה אלא באקראי^י ורשאי לישא כפיו יחודי אפילו הוא פחות מבן כ' חשב (רק שצריך לדקדק בשערותיו שלא יבא לדידי ברכה לבטלה^י):

ג) כהן שהרג את הנפש^י אפילו בשוגג^י לא ישא כפיו שנאמר^י ובפרישכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו זאפילו עשה תשובה^י שהרי^י נאמר גם כי תרבו תפלה אינני שומע וגו' ויש אומרים^י שאם עשה תשובה נושא כפיו ולא מנעו ממנו נשיאת כפים אלא כשעומד במדרו ויש להקל על בעלי תשובה שלא לענול דלת בפניהם וכן נוהגין^י.

ואם העם מרגנים אחריו^י שהוא שופך דמים ועומד במדרו כיון שלא נתברר הדבר ישא כפיו וכן אם מל תינוק ומת נושא כפיו^י כי שמו לא כלו לו חדשיו ואפילו ידוע שכלו לו חדשיו כיון שנתכוין למצוה אין לפסלו מנשיאת כפים^י וכן אם דחף אשה הרה והפילה נושא כפיו^י שההורג את העובר פטור אפילו אם כלו לו חדשיו^י:

ד) כהן שהמיר דתו^י אפילו לדת הישמעאלים שאינם עובדים עבודה זרה^י (קנסוהו חכמים^י לדיות) מחולל מקדושתו^י ואינו נושא כפיו ואינו קורא בתורה ראשון^י והוא שלא עשה תשובה אבל אם עשה תשובה אפילו המיר דתו לעבודה זרה וחזר בו הוזר לקדושתו^י.

ושאר עבירות חזין ממימר דתו ושופך דמים אפילו גילוי עריות אין מונעין נשיאת כפים אפילו לא חזר בו^י כמו שיתבאר^י.

תעב כדלעיל סי' נג מ"א וש"ג.

תעג ב"י ד"ה וברר, ש"ע שם.

תעד ראה לקמן סי' נ.

תעה סי' ס"ג לא, מ"א ס"ג ג.

תעו מ"א שם.

תעז מ"א ס"ג מה, ועיי' מ"א סי' יג ס"ק י, ולעיל סי' נה ס"ג, רבב"ל ורבנן סומכין ביה על החוקק, וצ"ע.

וראה גי' (ג. חוב' ח' ע' סה).

תעז ברכות ל"ב, ב.

תעז רמב"ם פס"ו מהל' תפלה ה"ג (בכמה דפוסי), וכ"ה במהורות (אפה), הובא בב"י ובפ"ה ד"ה כהן, סמ"ג עי' כ, סמ"ק סי' קיג, מור וש"ע ס"ה.

תפ ישעיה א, מו.

תפא רמב"ם שם, ש"ע שם.

תפב ב"ח שם, סי' ס"ק לב.

תפג מודכי מגילה סי' תת"ה, והתנות מיימוניות שם את א, מירושלמי גיטין פ"ה ה"ט, רמ"א שם.

תפד רמ"א שם.

תפה רמב"ם שם ה"ז, ב"י שם לדעתו ב"י הירושלמי ה"ז, ש"ע ס"ל, וראה גם לקמן סי' כ.

תפו רבנו שמשון ב"ר אברהם, הובא במודכי והתנות מיימוניות שם, ש"ע שם.

תפו מודכי והתנות מיימוניות שם, סי' ס"ק לג, מ"א ס"ק נב.

תפח שו"ת מהר"ב"ח סי' קיז, כנסת הגדולה הגר"מ, מ"א ס"ק נג.

תפט ראה רמב"ם הל' רצח פ"ב ה"ז.

תצ רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ג.

תצא מ"א ס"ק נד בכונתו הרמב"ם, וראה רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א ה"ז ופ"ה ה"א, לקמן סי' של ס"ב.

תצב ע"י מ"א שם.

תצג ראה הקרי' הלכות ה"ז כג, ב.

תצד ראה ה"ס' מנהות קמ, א ד"ה לא, כשם ספר הודיה, פור בשם רב נסורתאי גאון.

תצה תוס' שם, ובתענית כג, א ד"ה א, ורש"י (תשובות רש"י סי' קע), הובא בתוס' מנהות שם, ורבנו גרשום מאור הגולה (תשובות רמב"ם סי' ד), הובא בתוס' סופר למן, א ד"ה נכ, וסוד ומודכי מגילה סי' תת"ה, והתנות מיימוניות שם את ג, ש"ע (דעה רב) רמ"א (שכן עיקר) ס"ל.

תצו ב"י ד"ה תן, ב"ח ד"ה ומ"ש אבל, אליה רבה ס"ק סט"ע – במשמעות הרמב"ם (שם ובר"ח), רמ"א ס"ל.

תצז לקמן מע"פ נב.

הלכות נשיאת כפים קכה

לפיכך ערל נישא כפיו אפילו לא מל עצמו כמזיד ^{תס} ואע"פ שערל פסול לעבודה ^{תסז} אין לפסולו לנשיאת כפים משום שהוקשה ברכה לשירות כי לא הוקשה אלא לעמידה בלבד כמ"ש למעלה סעיף מ"ד.

ומ"מ הואיל והוקשה ברכה לעבודה ^{תק} במקצת אסרו החכמים ^{תקא} לשיכור לישא כפיו כמו שאסרה תורה לשיכור לעבוד עבודה במקדש כמ"ש ^{תקב} ויין ושכר אל תשת וגו' וסמכו ^{תקג} איסור זה למה שנסמכה פרשת כהן מברך לפרשת נזיר מה נזיר אסור בין אף כהן מברך אסור ^{תקד} ובתנו על כהן מברך קולי נזיר וקולי משרת במקדש קולי נזיר מה נזיר מותר כשאר משקם המשכרים ואינו אסור אלא מכל אשר יעשה מגפן היין וגם אין מומין פוסלין בו אף כהן מברך אין מומין פוסלין בו ^{תקה} ואין שאר משקין המשכרים מונעים אותו מנשיאת כפים ^{תקו} כמו במשרת במקדש ^{תקי} אפילו נשתכר עד שאינו יכול לדבר לפני המלך ^{תקיב} שנשיאת כפים אינה דומה לתפלה ^{תקיד} שהוא עומד ומדבר עם המלך משא"כ בנשיאת כפים שמדבר אל העם (כמ"ש אמור להם) אלא א"כ הגיע לשכרותו של לומדי ^{תקיא} שאז פטור מכל המצות ^{תקיא}.

וקולי משרת במקדש ^{תקיב} מה משרת מותר בין כל שהוא ואינו מוזהר אלא על רביעית ^{תקיד} שנאמר שכר יין שיש בו כדי לשכר ^{תקיד} ואף על רביעית אינו באוהרה ^{תקטז} אלא כששתאו דרך שכרות רביעית בבת אחת אבל אם הפסיק בו או שנתן לתוכו מעט מים פטור ^{תקטז} משא"כ בנזיר אף כהן מברך אם שתה רביעית יין כב' פעמים או שנתן לתוכו מעט מים מותר ואם שתה יותר מרביעית אע"פ שהוא מוגו ואפילו שתאו בכמה פעמים לא ישא כפיו עד שיטור יינו מעליו ^{תקיז} ומה מפיג את היין נחבאר כס' צ"מ ^{תקיח}.

ויש אוסרים ^{תקט} שיכור בנשיאת כפים אפילו נשתכר משאר משקין או אוכלים המשכרים ולכתחילה אסור לשתות כלל משקה המשכר קודם נשיאת כפים ^{תקט} (וכן נוהגים) ולא נתנו קולי נזיר ^{תקכא} אלא לענין מומין בלבד ^{תקכב}:

נב לא היה בו אהר מהדברים המעכבים נשיאת כפים אף ע"פ שהוא רע מעללים ובליעל ועו פנים ^{תקכ} ואינו מרקק במצות וכל העם מרגנים אחריו נישא כפיו ^{תקכד} שמצות עשה היא לכל כהן לישא כפיו ואין אומרים להשע הוסף רשע (על רשתתך) והמעט מן

תקיא עירובין סו, א. והא הן חו"ד ס' א ס"ה וס"ק
מו: דהיינו שעשה ואינו יודע מהו עושה.
תקיב מ"א ס"ק נד.
תקיג ראה רמב"ם שם ה"ה ובספך משנה שם.
תקיד כרתות י, ב.
תקטו תשובות הדשב"א ח"א סי' שסג, ושכן ספך הרמב"ם. ובכ"מ כס"מ שם ה"ב ובשו"ס ס"ק לה.
תקטז רמב"ם שם ה"א.
תקז רמב"ם הל' תפלה שם. מור וש"ע סל"ח.
תקח ס"ג.
תקט ט"ז שם. עולת תמיד ס"ק פו. אלה רבה ס"ק סו.
תקכ ט"ז שם.
תקכא תענית כו, א.
תקכב ראה עולת תמיד שם.
תקכג נכסת הגרולה הגב"ה מ"א ס"ק נו.
תקכד רמב"ם הל' תפלה פמ"ו ה"ז עפ"י הירושלמי גשון פ"ה ה"ט. מור וש"ע סל"ח.

תצה ח"א שם.
תצט משנה ובד"ס כג, ב. רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ה.
תק רמב"ם הל' תפלה שם ה"ד.
תקא תענית כו, א.
תקב וקרא י, ט.
תקג תענית שם.
תקד ריב"ד שם כו, ב. וע"י צמח צדק האו"ח סי' קפו.
פמ"ד שד"ם, ב"ג.
תקה שם כו, א.
תקו פרישה אות מות. ח"א ס"ק נו.
תקי ראה רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"א ה"ב.
תקיב מ"א שם.
תקיז הלעיל רס"ז צג. וז"ה לענין ק"ש כמבואר שם. ולענין כהנ"ל ושאר ברכות, ע"י לקמן סי' קפה ס"ה.
תקיח מ"א שם כבודות ובינו ירוחם תניב ג. ה"ז (כו ע"ג).

שעו

הלכות נשיאת כפים קכה

המצות ואל תתמה ותאמר מה תועיל ברכת הריגו זה שאין קבלת הברכה תלויה בכהנים אלא בהקב"ה שנאמר ואני אברכם ^{תקכב} ואפילו מרגנים אחריו בעבירות חמורות כגון גילוי עריות ואפילו נודע שהרגנו הוא אמת ואפילו עובר ואינו חוזר בו כלל נושא כפיו ^{תקכז} (הו"ח מחולל שבת בפרהסיא ^{תקכז} שהוא כנבדו לכל דברי ^{תקכט}) לפי שאין שאר עבירות מונעים נשיאת כפים ^{תקכט} אלא ממיר דת (משום קנס ^{תקכז}) ושפיכת דמים (משום ידיכם דמים מלאו ^{תקכז}):

גג כמה דברים אמורים כשעובר על מצות שישראל וכהנים שוין בהם אבל אם עובר על מצות המיוחדות לכהנים ^{תקכז} קנסוהו חכמים ^{תקכז} ופסלוהו מכל מעלות הכהונה כגון כהן שנשא כפיו ^{תקכז} או הלונה ^{תקכז} או שנממא למת שאינו מז' מתי מצוה ^{תקכז} אינו נושא כפיו ^{תקכז} ואין נזהגים בו קדושה אפילו לקרות בתורה ראשון.

ואפילו גירשה או מתה פסול עד שירוד הנאה על דעת רבים מהנשים שהוא אסור בהן ^{תקכז} שנדר שהורד על דעת רבים אין לו התרה ^{תקכז} אבל כשלא ירוד על דעת רבים שמא ילך אצל חכם וישאל על נדרו לפי שיצרו תקופו לעריות ^{תקכ} אבל בנטמא למת אין צורך לירוד אלא די שישוב ויקבל עליו שלא יטמא עוד למתים ^{תקכז}:

גד יש אומרים ^{תקכט} שכהן שיש לו בת שזינתה ארוסה או אפילו נשואה ^{תקכז} או שהמירה ^{תקכז} שמן הסתם זינתה ^{תקכז} את אביה היא מחללת ואין מחוייבים לקדשו עוד ^{תקכז} לקרות בתורה ראשון ושאר מעלות הכהונה ^{תקכז} אבל מ"מ נושא כפיו שאין שאר עבירות מונעים נשיאת כפים אפילו הן בו וב"ש בכתובות ^{תקכז} (ולא נהגו כדבריהם ^{תקכט} לפי שלא נאמר ^{תקכ} את אביה היא מחללת אלא כשזינתה בעדים והתראה וכשהעידו בפני סנהדרין אבל עכשו נזהגין בו קדושה לכל דבר ^{תקכז}):

גה החלל דהיינו הגולד מאיסורי כהונה שהן גרושה וזונה חללה אינו נושא כפיו ^{תקכז} לפי שאינו כביהונו ^{תקכז} והרי הוא כור לכל דבר כמ"ש באה"ע סימן ז' ^{תקכז} (לפיכך אם נושא כפיו עובר בעשה ^{תקכז} כמו זר שנשא כפיו ^{תקכז}).

תקכה רמב"ם שם הל"ז טור שם. לבוש ס"ט.
תקכו בי"ח ל"ה זמ"ש אבל. אלה רבה ס"ק ספ"ע במשנות הרמב"ם (שם ובד"ז) ורמ"א ס"ל:ו.
ראה גם בספיק הקודם.
תקכז פ"י ח"ש.

תקכח כדלעיל פ"י ל"ט ס"א. לקמן ס' שפ"ג חו"ד פ"י ב ס"ה קול"א ס"ל. הל' פציאה ופקדון ס"ל:ו.
וראה עפרת פ"ק ס"ק צו. הקרי הלכות ח"ו כ"ו, ב. תורי דוב תהלת חלק השו"ת.

תקכט רמב"ם טור ורמ"א שם.
תקל כדלעיל ריש ס"א.
תקלא כדלעיל ריש ס"ג.
תקלב לבוש ס"ט. עולת תמיד ס"ק צ.
תקלג מ"א ס"ק טו.
תקלד האשכול הל' ברכת כהנים בשם טר שמואל.

תשובות הדשב"א ח"ו סי' כ"א. מדר"י אבודם סי' קל"ה ש"ע ס"ט.
תקלה שו"ת הרא"ם סי' נ"ג. הובא בחי"א ס"ק נ"ג.
תקלו ראה ש"ע יורד סי' שש"ג ס"ד.
תקלז האשכול שם. מהר"י אבודם שם. ש"ע סמ"א.
וראה הקרי הלכות ח"ו כ"ו, א.

תקלח האשכול ורשב"א שם. ש"ע ס"ט.
תקנ בבורות מו, א.
תקמ בבורות שם (לענין עבודה במקדש). האשכול ומהר"א אבודם שם. מ"א ס"ק פ.
תקמא בבורות שם. האשכול ומהר"י אבודם שם. ש"ע סמ"א.
תקמב מדרכי סנהדרין פ"י תש"ן. הובא ברובי משה פ"י קלה אות ט. וה"א סמ"א.
תקמו עולת תמיד ס"ק צו. אלה רבה ס"ק עו.
תקמד מדרכי ורמ"א שם.
תקמה ד"א ס"ק סב.
תקמו מדרכי ורמ"א שם.
תקמו מדרכי שם.
תקמו ד"א ס"ק סא. ט"ז ס"ק לו. אלה רבה ס"ק עו.
תקמט שירי כנסת הגדולה הבבלי אות כ"ג. ותשובות שבות יעקב ח"ב סי' ב. הובא בבאר השב"ס ס"ק עא.
תקנ ויקרא כ"א, מ.
תקנא ראה לק"ש ח"ה ע' 194.
תקנב רמב"ם הל' תפלה פ"ו ל"ה. ש"ע סמ"ב.
תקנז לבוש.
תקנד ס"ב.
תקנה פ"י ח"ש.
תקנו דלעיל ס"ב.

הלכות נשיאת כפים קכה

שעו

ואפילו חלל של דבריהם כגון הנולד מחלוצה אינו נושא כפיו^{תקטז} אף ע"פ נשיאת כפים היא מן התורה ועובר בעשה אם אמרו לו לעלות יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כשב ואל תעשה^{תקטז}.

ומטעם זה כל הפסולים מדברי סופרים אין עולין אפילו אמרו להם כמ"ש למעלה^{תקטז} אלא שהפסולים שלא מפני פגמם יש להם לצאת מבית הכנסת קודם רצה שלא יאמרו עליהם שהם פגומים כמ"ש שם ומ"מ אין חיוב עליהם לצאת מבית הכנסת שכיון שהחכמים מנעוים מנשיאת כפים אין עוברים בלום.

אבל כהנים הנמנעים מנשיאת כפים מחמת המנהג כגון במקומות שנהגו^{תקטז} שכתוך ז' ימי האבלות אינו נושא כפיו מפני שאין שרוי בשמחה והמכרך יש לו להיות בשמחה וטוב לב^{תקטז} כמו שמצינו ביצחק^{תקטז} שצווה לעשות לו מטעמים קודם שיכרך ובמדינות אלו שנהגים^{תקטז} שכל זמן האבילות אפילו עד י"ב חודש על אביו ועל אמו וכל שלשים על שאר קרובים^{תקטז} אינו נושא כפיו אפילו אין שם כהן אלא הוא^{תקטז} אפילו בימים טובים^{תקטז} שאינו נקרא שרוי בשמחה שהרי אסור לילך לשמחת נשואין וכיוצא בה וד"ה הקובר מתו ברגל שהרי אסור בשמחה כל ימות הרגל^{תקטז} אף על פי שעדיין לא חל עליו האבילות^{תקטז} וכן האונן^{תקטז} אפילו כיו"ט שהוא חייב בכל המצות^{תקטז} מ"מ אינו שרוי בשמחה הרי כולם חייבין לצאת מבית הכנסת קודם שקרא הש"ץ כהנים שלא יעברו בעשה^{תקטז} שהרי מן הדין הם רשאים לישא כפיהם^{תקטז}.

ויש להם לצאת קודם רצה^{תקטז} כדי שלא יאמרו עליהם שהם פגומים^{תקטז}.

ואם אמרו להם לעלות^{תקטז} או ליטול ידיהם^{תקטז} חייבים לעלות אם אמרו להם קודם סיום ברכת עבודה כדי שלא יעברו בעשה^{תקטז} לכן לא יהיו בבית הכנסת בשאומרים לכהנים ליטול ידיהם^{תקטז}:

גז וכן כהן שהוא פגוי ואינו רוצה לישא כפיו^{תקטז} מפני שהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה^{תקטז} חייב לצאת מבית הכנסת קודם קריאת כהנים שלא יאמרו לו לעלות או ליטול ידיו.

אבל המנהג הוא שנושא כפיו אע"פ שאינו נשוי (ומ"מ הרוצה שלא לישא כפיו ולצאת

תקטז מ"א ס"ק מג. אלה רבה ס"ק ע"ה.

תקטז כדלעיל ס"ג וש"ג.

תקטז סעף ה' ע"ג.

תקטז ב"י ד"ה כתוב במדברי. שו"ע ס"ג.

תקטז שבלי הלקט ס"י כג. מרדכי מגילה ס"י תרמו.

לבוש. מ"א ס"ק סד.

תקטז בראשית כו. ג.

תקטז מרדכי שם ס"י תתי. רמ"א שם.

תקטז שבלי הלקט שם. ררכי משה אות ה'. לבוש. מ"א

ס"ק סו (וראה ש"ע י"ד ס"י שצא ס"ב רמ"א שם

ס"י שצג ס"ב).

תקטז ררכי משה אות יט. מ"א שם. וראה לעיל ס"ב.

תקטז מ"א ס"ק סד.

תקטז מ"א ס"ק סו. אלה רבה ס"ק פא.

תקטז ראה ש"ע שם ס"י שצג ס"ב. ובש"ך שם ס"ק ג.

תקטז מ"א ס"ק סד. אלה רבה ס"ק עט.

תקטז ראה ש"ע שם ס"י שמא ס"א. וראה לעיל ס"י עא ס"ג.

תקטז מרדכי שם. שו"ע ס"ג. רמ"א ס"ג. לבוש ס"ג.

וע"ג גם לעיל ס"ג וש"ג.

תקטז לבוש שם. וראה ב"י שם.

תקטז מרדכי שם.

תקטז מ"א ס"ק ד בעצם המרדכי. מ"א ס"ק כו. וראה גם

לעיל ס"ה.

תקטז מ"א ס"ק סד.

תקטז מרדכי שם. ש"ע ס"ב וס"ב.

תקטז כדלעיל ס"ג וש"ג.

תקטז רמ"א שם. והדיון קודם רצה. כדלעיל ס"ה.

תקטז מרדכי מגילה ס"י תרמו. שבלי הלקט ס"י כג. רמ"א

ס"א.

תקטז וראה מ"א ס"ק סד.

תקטז יבמות סב. ב.

שעה

הלכות נשיאת כפים קכה

מבית הכנסת אין מוחזן בידו שיש לו על מה לסמוך ¹⁹⁹⁷ אבל נשוי שאין אשתו עמו נושא בפיו לדברי הכל ¹⁹⁹⁸;

גז נהגו ככל מדינות אלו שאין נשיאת כפים אלא ביום טוב ¹⁹⁹⁹ משום שאו שרויים בשמחת יו"ט וטוב לב הוא יכרך משא"כ בשאר ימים אפילו בשבתות הם מרודים על מחותם ועל כיטול מלאכתם ואינם שרויים בשמחה ¹⁹⁹⁹.

ואפילו ביום טוב אין נשיאת כפים אלא בתפלת מוסף שיוצאים אז מבית הכנסת וימיכו לבם וישמחו בשמחת יו"ט ¹⁹⁹⁹.

ויום הכפורים אע"פ שאין בו שמחת אכילה ושתיה נושאים כפים בו כמו ביו"ט ¹⁹⁹⁷ מפני שיש בו שמחת מחילה וסליחה וכפרה וקדושה וכבוד היום במלבושים נאים ¹⁹⁹⁷ ומטעם זה ¹⁹⁹⁸ יש מקומות שנושאים כפים בו אפילו בשחרית ¹⁹⁹⁸ ויש מקומות שנושאים כפים בו גם בניעולה ¹⁹⁹⁷ מפני שהוא סמוך ליציאה מבית הכנסת כמו שהוא הטעם בשאר יו"ט ¹⁹⁹⁸.

אבל יו"ט ויום כפור שחל להיות בשבת לא היה ראוי לפי זה לבטל נשיאת כפים מיו"ט זה בשביל שיש בו קדושה נוספת של שבת אלא שיש מקומות שנהגו כן שלא לישא כפיהם ביו"ט שחל להיות בשבת ¹⁹⁹⁸ לפי שמנהג הכהנים לבטל לנשיאת כפים ¹⁹⁹⁸ ומובלען מערב יו"ט ואין נוקקין לנשותיהם ביו"ט וכשחל בשבת לא רצו לבטל העונה ¹⁹⁹⁸ ולא רצו לבטל שחרית מטעם שיתבאר בסימן שכ"ו ¹⁹⁹⁸ (אבל ביום הכפורים שחל בשבת לא שייך מעט זה) ומכל מקום אם ליל יו"ט שחל באמצע שבוע שהוא ליל מבילה ישמש ויטבול ביו"ט אבל הפורשים מנשותיהם בליל יו"ט ואין מובלען בערב יום טוב שביום נמור הוא ¹⁹⁹⁷.

וכל מעמדם אלו הם לישב המנהג אף שאין בהם כדאי לבטל מצות עשה של תורה מ"מ כשאין קוראים כהנים אינם עוברים כלום אבל מ"מ יישר כהם של בני ארץ ישראל וסביבותיהם שנושאים כפיהם בכל יום כתיקון הכמנים ומקיימים ג' מצות עשה בכל יום ואין הושעין לבטל ¹⁹⁹⁷.

וכל שחרית ומוסף שאין נשיאת כפים במדינות אלו אומר הש"צ או"א ברכנו כו' ¹⁹⁹⁸ אפילו הוא כהן ¹⁹⁹⁸ שלא מנעו לכהן אלא לקרות כהנים ולהקרותן ומן הטעם שנתבאר

שלם). וראה לעיל ס"א וש"נ.

תקפא ב"י ר"ה כתוב ע"ה. רמ"א שם. לבוש סמ"ד.

תקפב כנסת הידולה הנב"י. עילת תמיד ס"ק צט. מ"א ס"ק בת.

תקפג אגור ס"י קעו בשם שדה"י מליין (ש"ת מנהר"ל הדרושת ס"י כא). רמ"א סמ"ד. ועי' לעיל ס"י קכו ס"ב. וכל"ה בספור ר"ה נהגו.

תקפד דרכי משה בסוף הסימן. רמ"א שם. וראה לקמן ס"י תקכט ס"ז.

תקפה רמ"א שם. ובשמחת"ל ג"כ בשחרית, ראה פס"ד צמח צדק שרמ"ה. ה"ס הגנה"ים – הב"ד ע' 69.

תקפו רמ"א שם.

תקפז לבוש סמ"ד. ובדלקמן ס"י תרי ס"י.

תקפח לבוש שם.

תקפט דרכי משה ס"י תרי ס"א בשם מנהגים (ע' קוב). רמ"א שם.

תקצ מור ס"י תרכג. מנהר"ל הל' תפלה דיום כיפור (ע' 19).

תקצא אגור שם בשם מהר"ר שם.

תקצב ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצג ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצד ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצה ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצו ח"א שם.

תקצז ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצח ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

תקצט ח"א שם. ובדלקמן ס"י רפ ס"א.

הלכות נשיאת כפים קכה

שעמ

למעלה ^{יד} אבל לומר כך כהנים עם קרושך סתם בלא קריאה מותר לכתחילה (ואין לחוש שכשישמעו שיאמר כהנים עם קרושך יאמרו עליו שהוא אינו בכלל כהנים אלא בן גרושה והלצה לפיכך ^{יד} שהכל יודעים שנוסח התפלה כך הוא ^{יד} שממעם כיוצא בזה מותר לכהן לקרות לכהן אחר לספר תורה כמ"ש בס"ק ^{יד} קל"ה ^{יד}):

נך כאלו התיבות נהגו הכהנים שהופכין בהם פניהם לדרום ולצפון ויברך וישמרך אל"ך ויהונך אל"ך ל"ך של"ם ^{יד} לפי שכל תיבות אלו הם לנוכח לכן הופכין פניהם גם לדרום ולצפון כדי שיתברכו כולם ^{יד} (ובתיבות שלום מפני שהוא סוף הברכה ועיקרו כי ברכתו של הקב"ה הוא שלום ^{יד} לכן מברכים לכולם בשלום ^{יד}).

ונהגים להאריך ^{יד} בסוף ^{יד} תיבות אלו מפני שכל אחד מהם הוא סוף ברכה בפני עצמה. ונכון שהאומרים רבונו של עולם ^{יד} הלום חלמתי כו' שיאמרו בשעה שהכהנים מאריכים בניגון בסוף התיבה ^{יד} שבסוף הפסוק ^{יד} שכבר כלתה ברכה זו מפי הכהנים וא"צ עוד להאזין להם אבל בעוד שהם אומרים תיבות הברכה צריך להאזין להם ולכוין ואסור לומר שום דבר ^{יד} כמ"ש למעלה ^{יד}.

ואף שחכמים התירו לומר רבונו של עולם על הלומות מפני הסכנה שמא צריך רפואה להלומה ^{יד} מ"מ כיון שאפשר לתקן זה לומר בשעת הארכת הניגון שבסוף התיבה יש לתקן ^{יד}.

ואע"פ שרפואתו אינו אלא כשאומר רבונו של עולם כו' בשעת ברכת כהנים ולא לאחר שכלתה ברכה מפי כהנים מ"מ כל זמן שהם מאריכים בניגון הברת אות אחרונה של התיבה עדיין לא נסתיימה תיבה זו לענין שלא תועיל או אמירת רבונו של עולם כו' (כיון שהצבור לא ענו עדיין אמון ^{יד}) אע"פ שנסתיימה לענין שא"צ להאזין עוד לכהנים כיון שהאזין כבר תחלת הברת אות אחרונה והארכת ההברה בניגון א"צ לשמוע כלל ^{יד}.

ואע"פ שתיבת שלום הן מאריכים בניגון קודם שיאמרו מ"ם של שלום וכשאומרים אז רבונו של עולם ומסיימים עם הכהנים א"כ אין שומע המ"ם של שלום כראוי לשמוע בשתיקה וכוונה מ"מ בתיבת וישמרך ויהונך שאפשר לתקן שישמעו גם האות האחרונה מתקנים ^{יד}.

ומ"מ אף שאומרים רבונו של עולם כשהם מאריכים בניגון סוף הפסוק לא יאמר המקרא רבונו של עולם כו' ^{יד} אפילו אינו ש"ץ שהרי אפילו לענות אמן אסור מפני המטרופ ^{יד} ואצ"ל שהש"ץ לא יאמר רבונו של עולם מפני שהוא הפסק בתפלה ^{יד}.

תריא הגרות מיומנות ה' תפלה פ"ד אות ה' הובא בב"י שם רמ"א שם. לבוש שם.
תריב תרומת הדשן ומ"א שם.
תריג סעף לפי.
תריד תופ' מופה מ, א ויה כל. הובא במ"ז ס"ק כו.
תריטו תרומת הדשן שם.
תריז ראה לעיל סכ"ה.
תריז תרומת הדשן ומ"א שם.
תריח תרומת הדשן ומ"א שם.
תריט תשבות מחרירי' מ' קטח. הובא ברכי משה מ' קל. ומ"א שם. לבוש.
תריכ כדלעיל ס"ל.
תריא מ"א ס"ק עד.

תר סעף לר.
תרא ע"י מ"א שם.
תרב כדלעיל סכ"ז ושי"ן.
תרוג מ"י זה בשע"ר לא הניע לדיונו. וראה שו"ע שם ס"א ומ"א ס"ק ע.
תרו רוקח מ' שבו. שו"ע סכ"ה. ולענין נביות הראש של הקהל ראה מ' המנהגים – הב"ד ע' 42.
תרה מ"א ס"ק ע. פרי חדש.
תרו מנילה ית, א. ע"י לעיל מ' פרי ושי"ן.
תרו דמ"א סכ"ה. לבוש סכ"ה.
תרת ראה אליה רבה ס"ק פה.
תרט ולקטן מ' קל.
תרי תרומת הדשן מ' כו. הובא בב"י מ' קל. ובמ"א ס"ק ע. לבוש סכ"ז.

שפ

הלכות נשיאת כפים כח־קכט

נמ' כל כהן יש לו לעשות שום דבר פעם אחת בשנה להחזיק את עצמו בכהונה כגון ליקח מתנות^{תרי"ב} אם אינו יכול לישא כפיו מהמת איזה אונס^{תרי"ג} כגון שמלמד התלמידיו בעת שהצבור נאספים לבית הכנסת^{תרי"ד} או שהוא חולה במעיו ואינו יכול לשהות נקביו עד גמר ברכת כהנים^{תרי"ה};

ס אסור להשתמש בכהן^{תרי"ו} אפילו בזמן הזה^{תרי"ז} וכמועל בהקדש הוא שהרי נאמר וקדשתו כי את לחם אלהך הוא מקריב^{תרי"ח} ואף עבשיו שאין לנו קרבנות בקדשתו הוא עומד.

ואם הכהן הוא מוחל על כבודו מותר שהכהונה שלו היא ויכול למוחל כבודו^{תרי"ט} וליתן רשות לישראל להשתמש בו ויש מי שאומר^{ת"כ} שאינו יכול ליתן רשות להשתמש בו אלא א"כ יש לו איזה הנאה כגון בשכר^{תכ"א} או אפילו בהנם לאדם חשוב שהוא חפץ לשמשו ונהנה מזה שזכה לשרת בקדש אבל אם אין לו שום הנאה מזה אינו יכול למוחל שנאמר וקדשתו ורדשו וכהנים^{תכ"ב} קדשהו בעל כרחו.

(העיקר כסדר הראשונה שהרי יכול ליתן רשות לישראל לקרות ולברך לפניו אע"פ שאין לו שום הנאה מזה^{תכ"ג} כמ"ש בס' קל"ה^{תכ"ד} ור"א^{תכ"ה} ואין אומרים וקדשתו בעל כרחו אלא בדברים התלויים בקדושת הכהנים שאינו רשאי לחלל קדושתו ולישא גרושה וכיוצא בה לפי שקדושת הכהנים לא ניתנה להם ליהנות בה גופם כמו שקדושת ישראל לא ניתנה ליהנות בה גופם שפצות לאו ליהנות ניתנת^{תכ"ו} אלא גזירת מלך היא עליהם שהיו קדושים האיל ונבחרו לשרת למלך הקדוש כמ"ש^{תכ"ז} קדושים תהיו כי קדוש וגו' קדוש יהיה כי קדוש וגו' לפיכך אינה בידם למוחל אבל כבוד הכהונה ניתן להם להנאתם לעלות לתורה ראשון ולישול מנה יפה ראשון וכן להקדימם לכל דבר שבקדושה^{תכ"ח} כבוד זה הנאת הגוף הוא לפיכך הוא בידם למוחל כבודם ורשאי ליתנו לישראל אם רצה^{תכ"ט} כי רצונו של אדם זהו כבודו^{תל"ו});

קכט באיזה תפלות נושאים כפים וכו' ב' סעיפים:

א אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ונעילה^א כיום שיש בו נעילה כגון כיום

תרי"ב רבינו ירוחם נתיב ב ח"ג. הובא בח"א ס"ק עה. וראה מוש"ק חו"ד פ"א ס"א. ש"ך שם ס"ק ד.

תרי"ג זולין ק"ג, א.

תרי"ד שם ר"ה אנה"ה.

תרי"ה ר"ף שם מה, ב. ר"א"ש שם פ"ו ס"ו.

תרי"ו ירושמי ברכות פ"ה ה"ה. לכללות סעיף זה ראה קובץ כניס תורה ח"ה ע"פ. אהלי שם ח"ו ע"ד. וראה גם לקמן ס"ו ר"א ס"ג שצריך להקדים הכהן לכל דבר שבקדושה, ושם תבאר דנין.

תרי"ז הגהות מרדכי גיטין ס"ו תסא בשם ה"ר פטר. הובא בבריכי משה ס"ו קלה אות פ. הו"א סמ"ה.

תרי"ח ויקרא כא, ה. וניח נמ, ב. לגוש סמ"ה.

תרי"ט הגהות מרדכי שם. הו"א שם. מ"א ס"ק עה. ולענין רב שנוחל על כבודו, ראה בסמן לקמן ס"ו ר"א ס"א. וראה גם לעיל ס"א.

ת"ל ט"ז ס"ק לפ' דענת ר"ה במרדכי שם פ"ו תסא ודא כ"ד פטר שם.

תרי"א ראה סמ"ג עשין פג. וראה אליה רבה פ"ז.

תרי"ב יבמות פה, ב.

תרי"ג אליה רבה שם. באר היטב ס"ק פג.

תרי"ד ס"ו זה בשע"ר לא הגיע לידנו. וראה מור שם מחלוקת רא"ש ורב עינים וכו"ו שם.

תרי"ה ראה מור שם. מ"א שם ס"ד ר' בשם הסמ"ג. וראה גם לקמן ס"ו קסו ס"ה.

תרי"ו ראש השנה כה, א. וראה גם לקמן ס"ו תמה ס"ח. ס"ו תרמש ס"ב. ד"ל גיולה ס"ב.

תרי"ז ויקרא יט, ב. ושם ס"ה.

תרי"ח ראה גם לקמן ס"ו ר"א ס"ג.

תרי"ט תשל' מדר"ם מרומברג (דפוס פראג ס"ו קו. מרדכי גיטין רמז תא). הובא כאלה רבה ובאר היטב שם.

תרנ"ו ספר חסידים ס"ו קנב.

סימן קכט

א ראה לעיל ס"ו קכח ס"א ושי"ג.